

Saimaan ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysala, Lappeenranta
Sosiaalialan koulutusohjelma

Paula Juvakka ja Anni Selenius

Lasten oikeuksia vapaaehtoistyönä

Opinnäytetyö 2014

Tiivistelmä

Paula Juvakka ja Anni Selenius

Lasten oikeuksia vapaaehtoistyönä, 48 sivua, 4 liitettä

Saimaan ammattikorkeakoulu, sosiaali- ja terveysala, Lappeenranta

Sosiaalialan koulutusohjelma

Opinnäytetyö 2014

Ohjaaja: lehtori Outi Kokko-Muhonen, Saimaan ammattikorkeakoulu

Tässä opinnäytetyössä käsiteltiin lasten oikeuksien toteuttamista vapaaehtoistyön kautta. Opinnäytetyön tilaajana toimi Joutsenon Pelastakaa Lapset ry. Työn taustalla oli järjestön tarve toteuttaa ja kehittää omaa toimintaansa. Opinnäytetyön tarkoituksena oli koordinoida kansainvälisenä Lapsen oikeuksien päivänä lapsille ja lapsiperheille kohdistettu tapahtuma Lasten Superpäivä. Lasten Superpäivä-tapahtuman yhteydessä kartoitettiin pienlapsiperheiden toiveita ja tarpeita järjestön toimintaa kohtaan. Opinnäytetyön tavoite nousi esiin järjestöntarpeesta. Tavoitteeksi muotoutui vapaaehtoistyön kehittäminen, jotta toiminta paremmin vastaisi lapsiperheiden tarpeisiin. Tapahtuma toteutettiin verkostoyhteistyön avulla.

Opinnäytetyössä selvitettiin Bikvan, asiakaslähtöisen arviointi- ja kehittämismenetelmän avulla pienlapsiperheiden vanhempien näkemyksiä Joutsenon Pelastakaa Lapset ry:n toiminnasta. Seitsemän hengen ryhmähaastattelulla kartoitettiin vanhempien tietämystä järjestön toiminnasta ja kehittämisideoita jatkoon. Vanhemmilta saatu tieto toimii paikallisjärjestön kehittämistyön välineenä.

Toiminnallisen opinnäytetyön tuotoksena järjestettiin Lasten Superpäivä Lapsen oikeuksien päivänä marraskuussa 2013. Tapahtumassa lasten oikeuksia tuotiin esiin osallisuudella, leikillä ja yhdessäololla. Tapahtuma keräsi yhteen noin 450 lasta ja aikuista. Merkittävä osa tapahtuman suunnittelua ja toteutusta oli Etelä-Karjalan alueella toimivien yksityisten ja julkisten toimijoiden sekä järjestöjen yhteistyön rakentuminen. Lapsen oikeuksien kunnioittaminen ja sen eteen tehtävä kehittämis työ ovat aina ajankohtaisia.

Mahdolliset jatkotutkimusaiheet voisivat palvella Joutsenon Pelastakaa Lapset ry:n toiminnan systemaattista kehittämistyötä lasten oikeuksien toteuttamiseksi. Järjestön toiveena olisikin säännöllisesti kartoittaa paikallisten lapsiperheiden tarpeita. Erityisesti huomiota voisi kohdistaa tässä työssä saatujen tulosten perusteella Joutsenon vastaanottokeskuksen kanssa tehtävään yhteistyöhön.

Asiasanat: lapsen oikeudet, lapsiperhe, vapaaehtoistyö, verkostoyhteistyö

Abstract

Paula Juvakka and Anni Selenius

Children's rights in voluntary work, 48 pages, 4 appendices

Saimaa University of Applied Sciences, Lappeenranta

Health Care and Social Services, Degree Program in Social Services

Bachelor's Thesis 2014

Instructor: Senior Lecturer Outi Kokko-Muhonen, Saimaa University of Applied Sciences

This thesis addressed the implementation of children's rights through the work of volunteers. The thesis was commissioned by Joutseno's Save the Children organization. The background of this thesis was the organization's need to develop and execute their own operations. Purpose of this study was to coordinate the event, "Lasten Superpäivä" (Children's Super Day). During the Lasten Superpäivä event, the wishes and needs of families with small children regarding the organization's activities were explored, and provided the aim of this thesis. The aim was to develop the volunteering activities in order to respond better to the needs of families with small children. The event was organized network of co-operation.

The study used BIKVA, the customer-oriented evaluation and development method, to work with the views of parents with small children about Joutseno's Save the Children's work. In seven-person group interviews were surveyed parents' awareness of the organization's activities and development ideas for the future work. Parents' knowledge acts as a development tool for the local organization.

This functional output of this thesis is the Lasten Superpäivä, which took place on the Rights of the Child Day in November 2013. The event brought together about 450 children and adults. An important part of the design and implementation of the event was the cooperation used in the private and public sectors of the South Karelia region. Respect for children's rights and development work to promote those rights is always current.

Possible further research would serve Joutseno's Save the Children by using systematic development work of children's rights. They would need constantly identify the local needs of families with children. Through the results of this thesis, attention could also be focused on the co-operation between Joutseno's Refugee Center and Joutseno's Save the Children organization.

Keywords: child rights, families with children, volunteering, networking

Sisältö

Tiivistelmä.....	2
Abstract	3
1 Johdanto	5
2 Opinnäytetyön lähtökohta	6
3 Suomalainen lapsiperhe.....	7
3.1 Lapsiperheen hyvinvointi.....	8
3.2 Lapsiperheen hyvinvointia horjuttavia tekijöitä	11
4 Lapsen oikeudet.....	12
4.1 Yhdistyneiden Kansakuntien lapsen oikeuksien sopimus	13
4.2 Lapsen oikeudet suomalaisessa nyky-yhteiskunnassa.....	15
5 Kolmas sektori hyvinvointipalveluiden tuottajana	17
5.1 Vapaaehtoistyö.....	19
5.2 Pelastakaa Lapset ry.....	20
5.3 Joutsenon Pelastakaa Lapset ry	21
6 Verkostotyö toiminnan mahdollistajana.....	22
7 Opinnäytetyön toteutus ja kehittämistehtävät	23
8 Lasten Superpäivä	25
8.1 Lasten superpäivän valmistelu	25
8.2 Toimintapisteiden kuvaus.....	27
8.3 Superpäivän aikataulu.....	28
8.4 Asiakasnäkökulman esiin tuominen	29
9 Superpäivän yhteenveto	30
10 Ryhmähaastattelun tulokset.....	32
11 Pohdinta	39
Kuvat	43
Taulukot.....	44
Lähteet.....	45
LIITE 1	49
LIITE 2	50
LIITE 3.....	51

1 Johdanto

Yhdistyneiden kansakuntien Lapsen oikeuksien sopimus yhdessä suomalaisen lastensuojelulain kanssa velvoittaa perheiden tueksi tarjottavien palveluiden kehittämistä. Jokainen suomalainen lapsi ja lapsiperhe on oikeutettu saamaan yhtäläisesti peruspalveluita. (Lapsen hyvä elämä 2015: toimintalinjaus 2005, 19.) Hyvinvointipalveluja tuotetaan julkisen sektorin, yksityisen sektorin ja kolmannen sektorin toimesta. Palvelujen tuottaminen on hajautunut siis kolmen tahon välille. Tämä on aiheuttanut kilpailutilanteen, joka johtaa palvelutuotannon tehostamiseen ja asettaa haasteita hyvinvointivaltion perinteisiin arvoihin. (Möttönen & Niemelä 2005, 3.) Voivatko kolmannen sektorin toimijat omalla toiminnallaan tukea suomalaiseen hyvinvointivaltioon liitettyjä tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden periaatteita?

Opinnäytetyömme tarkoituksena on kuvata lapsen oikeuksien toteuttamista paikallistasolla sekä tuottaa lapsiperheiden näkökulmaa Joutsenon Pelastakaa Lapset ry:n toiminnan kehittämiseksi. Toimimme Joutsenon Pelastakaa Lapset ry:n hallituksessa nuorisojäsenenä. Opinnäytetyömme tultua ajankohtaiseksi muu jäsenistö esitti meille toiveen koordinoita lapsille ja lapsiperheille suunnatun tapahtuman Lapsen oikeuksien päivänä. Tapahtuman tuli noudattaa kansallisen Pelastakaa Lapset ry:n vuosille 2013–2014 laatiman kotimaassa tehtävän työn toimintastrategian tavoitteita. Ydinasiana on pienin keinoin kaventaa vähävaraisuudesta johtuvaa eriarvoisuutta lasten välillä ja samalla tuoda esiin lasten oikeuksia. Lasten tasa-arvoisuuden hyväksi tehtävä työ on aina ajankohtainen.

Järjestimme Lapsen oikeuksien päivänä 20.11.2013 useiden eri yhteistyökumppaneiden kanssa Lasten Superpäivä -tapahtuman lapsiperheille. Lasten Superpäivä -tapahtuman tavoitteena oli lasten oikeuksien esiin tuominen ja toteuttaminen sekä lasten osallisuuden lisääminen. Yhdistyksessä olimme harkinneet pitkään asiakasnäkökulman kartoitusta toiminnan kehittämisen avuksi. Tapahtuman yhteydessä selvitimme perheiden tietoisuutta siitä, miten Joutsenon Pelastakaa Lapset ry toimii paikallisesti lasten ja lapsiperheiden hyväksi ja miten toimintaa toivottiin kehitettävän jatkossa.

Oma kiinnostuksemme vapaaehtoistyötä kohtaan ja sen tuomien konkreettisten hyötyjen näkeminen toimii taustana opinnäytetyöaiheen valinnalle. Tämä opinnäytetyö ohjaa osaltansa Joutsenon Pelastakaa Lapset ry:n toiminnan kehittämistä tuoden esiin pienlapsiperheiden tarpeita ja odotuksia kansalaistoimintaa kohtaan. Opinnäytetyö on osa sosionomi

(AMK) tutkintoa ja lastentarhanopettajan kelpoisuutta, joten rajasimme työn koskemaan lasten oikeuksia ja pienlapsiperheitä. Valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa osoitetaan selkeästi Lapsen oikeuksien sopimuksen arvot ja niiden kautta muodostetut keskeisimmät varhaiskasvatuksen periaatteet. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 12). Euroopan neuvoston lasten ja nuorten osallisuuden arvioinnin (2010) mukaan suomalaisten lasten oikeuksien toteutumisessa tärkeää olisikin lisätä lasten parissa työskentelevien ammattilaisten tuntemusta lasten oikeuksista. (Council of Europe Policy Review on Child and Youth Participation in Finland 2010, 120.) Opinnäytetyön teoriaosuus käsittelee suomalaista lapsiperhettä ja lapsiperheiden hyvinvointia, lapsen oikeuksia, vapaaehtoistyötä sekä verkostoyhteistyötä. Nämä kaikki aihealueet ja niiden tuntemus yhdessä ohjaavat opinnäytetyön toimintaosuuden toteutusta.

2 Opinnäytetyön lähtökohta

Opinnäytetyömme lähtökohtana toimii valtakunnallinen Pelastakaa Lapset ry:n toimintastrategia vuosille 2013–2014. Toimintastrategia määrittelee kotimaisen työn yhdeksi painopistealueeksi kansalaisyhteiskunnan toiminnan vahvistamisen lapsen oikeuksien puolesta. Tätä toteutetaan lasten yhdenvertaisella mahdollisuudella osallistua toimintoihin, kohderyhmien mukaan ottamisella toimintamuotojen kehittämiseen, verkostotyötä hyödyntämällä, yhdenvertaisuutta sekä yhteisöllisyyttä lisäämällä. Toimintastrategiassa järjestö pyrkii erityisesti osallistamaan ja aktivoimaan alle 29-vuotiaita nuorisojäseniään toimimaan lasten puolesta ja heidän kanssaan. (Pelastakaa Lapset ry 2013b, 7.)

Joutsenon Pelastakaa Lapset ry:n hallituksen jäsenten mukaan vapaaehtoistoiminnan suurin haaste on henkilöstöresurssien vähyys. Alueellisten pienjärjestöjen henkilöstöpula vaikuttaa osaltansa järjestön toiminnan toteuttamiseen. Valtakunnallisen Pelastakaa Lapset toimintasuunnitelman (2014) yhtenä tavoitteena onkin aktiivisen kansalaisuuden edistäminen lasten oikeuksien puolesta. (Pelastakaa Lapset ry toimintasuunnitelma 2014, 6.) Opinnäytetyön mahdollisuus otettiin paikallisjärjestössä mielellään vastaan. Toiminnan kehittämisen viriäminen nähdään yhtenä tärkeänä tekijänä tulevaisuuden toiminnan jatkumisen kannalta.

3 Suomalainen lapsiperhe

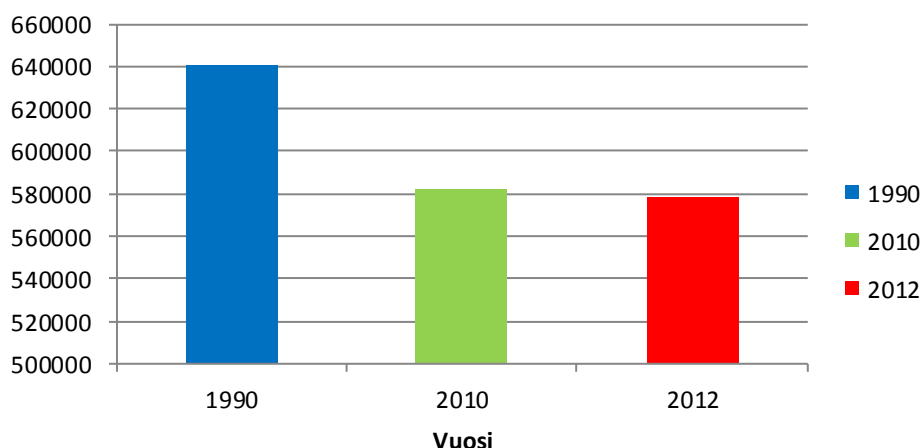
Suomessa eletään perheinä monin eri tavoin. Vuonna 2011 julkaistun väestölaskentaselvityksen mukaan vuoden 2010 lopussa lähes joka viides perhe oli yhden vanhemman perhe, joka useimmiten muodostui äidistä ja lapsista. Reilu yhdeksän prosenttia oli uusperheitä ja yksineläjien määrä ylittyi miljoonalla. Laskelmassa uusperheiden joukkoon ei kuitenkaan lukeudu niitä perheitä, joissa osa lapsista on kirjoilla toisessa taloudessa ja elää vain tietyn ajan perheen luona. (Nikander & Pietiläinen 2011.) Kotitaloudet ja asutokunnat eivät kuitenkaan kerro perhesuhteista paljoakaan. Avio- tai avoeron myötä omaan talouteen muuttanutta vanhempaa ei katsota perheettömäksi, vaan hänen odotetaan jatkavan vanhemman roolissa huolehtien lasten kasvatuksesta ja eläytuksesta. (Castrén 2011, 137.)

Moninaiset perhemääritelmät kertovat yksilöiden vapaudesta ymmärtää perhe oman elämäntilanteen näkökulmasta (Castrén 2011, 138). Edelleen tilastokeskus määrittelee perheen virallisesti muodostuvan yhdessä asuvasta avio- tai avoliitossa olevista tai parisuhteen rekisteröineistä henkilöistä sekä heidän lapsistaan. Lapsiperhe määritelmä muodostuu perheestä, jossa on vähintään yksi alle 18-vuotias lapsi. Myös toinen vanhempi lapsineen ja lapsettomat avio- ja avopuolisot sekä parisuhteensa rekisteröineet henkilöt määritellään Tilastokeskuksen mukaan virallisiksi perheiksi. (Tilastokeskus 2014.)

Väestölaskentaselvityksen mukaan vuoden 2012 lopussa Suomessa oli yhteensä 578 000 lapsiperhettä. Avioparien perheitä on 61 prosenttia ja avoparien perheitä on 19 prosenttia väestön lapsiperheistä. Äidin ja lasten muodostamia perheitä on 18 prosenttia, kun puolestaan isä-lapsi – perheitä on ainoastaan alle kolme prosenttia. Saman sukupuolta olevien vanhempien lapsiperheitä, eli niin kutsuttuja *sateenkaariperheitä* on noin 400. (Nikander & Pietiläinen 2013.)

Vuonna 2011 Tilastokeskus raportoi vuoden 2010 lopussa lapsiperheitä olevan 582 000 (Nikander & Pietiläinen 2011.), mikä oli tuolloin pienin tilastoitu määrä vuosikymmeniin. Toukokuussa 2013 julkaistun raportin mukaan lapsiperheiden määrä on vähentynyt vuodesta 2010 entisestään. Vuonna 1990 lapsiperheisiin kuului noin 50 prosenttia kansalaisista, jolloin niitä oli yhteensä 640 637. Vuoden 2012 lopussa lapsiperheiden prosentuaalinen osuus väestöstä oli vain 40 prosenttia. (Nikander & Pietiläinen 2013.) Kuviossa 1 on havainnollistettu lapsiperheiden määrän kehitystä vuosina 1990-2012.

Lapsiperheiden määrä yhteensä (kpl)

Kuva 1. Lapsiperheiden määrän kehitys 1990-2012

3.1 Lapsiperheen hyvinvointi

Lapsiperheiden hyvinvointi näyttäytyy keskeisenä tekijänä yhteiskunnan hyvinvoinnissa. Hyvinvoinnin yksi tärkeä osa-alue muodostuu toimivista peruspalveluista, jotka luovat olennaisena osana perheen arkielämän turvaa. Suomessa lapsiperheiden elämää tuetaan laajalla palvelujärjestelmällä, jonka ydin koostuu päivähoidon, terveydenhuollon sekä koulutuksen palveluista. Lapsilla ja heidän vanhemmillaan on Suomessa yhtäläinen oikeus saada peruspalveluita. Haasteita riittävien ja tasa-arvoisten peruspalveluiden järjestämiseen tuovat yksilöllisten tukitoimien ja erityispalveluiden tarpeen nousu sekä henkilöstön riittävyys ja vaihtuvuus. (Hiltunen-Toura 2006, 25.)

Johanna Lammi- Taskulan ja Minna Salmen (2009) mukaan ansiotyö ja perhe-elämä tuottavat monenlaisia hyvinvoinnin rakennusaineita. Tulojen ohella työelämä näyttäytyy parhaimmillaan mielekkäänä tekemisenä, itsensä toteuttamisen ympäristönä sekä sosiaalisten suhteiden verkostoina. Perhe-elämän mukanaan tuoma hoivan antamisen ja saamisen mahdollisuus, turvallisuus, jatkuvuus, läheisyys ja rakkaus tukevat omalta osaltaan hyvinvointia. Ansiotyön ja perhe-elämän yhteensovittaminen voi kuitenkin luoda monelle haasteita. Lasten tarpeiden ja työn vaatimusten välillä tulisivikin löytää tasapaino, jotta hyvinvoinnin ylläpitäminen mahdollistuisi. (Lammi- Taskula & Salmi 2009, 38–47.)

Kuntaliiton lapsipoliittinen ohjelma ”Eläköön Lapset” suuntaa kuntaliiton toimintaa vuoteen 2015 asti. Eläköön lapset-ohjelmassa otetaan kantaa perheen ja työelämän parempaan yhteensovittamiseen. Kuntaliiton pyrkimyksenä on toimia aktiivisesti paremman joustamisen mahdollistamiseksi perheiden elämäntilanteiden ja tarpeiden mukaan. Työelämää koskevan lainsäädännön ja työmarkkinoiden pelisääntöjen kehittämisen avulla voidaan mahdollistaa täysipainoinen vanhemmuus molemmille vanhemmille. Myös erilaisilla työaikamalleilla esimerkiksi osa-aikatyöllä, vanhempainloman jakamisella molempien vanhempien kesken sekä ylitöiden vähentämisellä, voidaan vaikuttaa myönteisesti ansiotyön ja perheen yhteensovittamiseen. Hyvinvoiva ja jaksava vanhempi nähdään jaksavana työntekijänä. (Eläköön lapset 2000, 20.)

Lapsiperheiden hyvinvoinnin kannalta tärkeänä näyttäytyy myös vanhempien tyytyväisyys parisuhteeseen. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus Stakesin (2006) keräämän perhevapaakyselyn perusteella puolisoilta saatu tuki ja kunnioitus sekä tasapuolinen työnjako kotitöiden ja lastenhoidon osalta näyttäytyvät tärkeinä, myönteisinä tekijöinä lapsiperheiden vanhempien parisuhteessa. Molempien puolisoitten riittävän ajan ja voimavarojen näkyminen lasten ja yhteisen kodin hoitamisessa välittyy parisuhteen hyvinvointiin. (Lammi- Taskula & Salmi 2009, 50–56) Taulukon 1 mukaan ansiotyössä olevien naisten ja miesten kotitöiden jaossa on kuitenkin eroja. Ansiotyöhön, kotitöihin ja vapaa-aikaan käytetty aika ei jakaannu tasapuolisesti naisten ja miesten välillä. Miehet käyttävät keskimäärin enemmän aikaa työelämään ja vähemmän aikaa kotitöiden tekemiseen kuin naiset. Naisten ja miesten ajankäytön erot ovat pienemmät silloin, kun liitossa ei ole lapsia. Suurimpien erojen voidaan puolestaan nähdä syntyvän silloin, kun perheessä on alle 6–vuotiaita lapsia. Sukupuolten välisiin ajankäyttöeroihin ei ole nähty tulevan muutoksia viikonloppuina ja vapaapäivinä. (Ylikännö 2011, 36.)

Nainen/ mies	Alle 45-vuotias, avo/avioliitossa, ei lapsia			Avo/avioliitossa, nuorin lapsi 0–6-vuotias			Avo/avioliitossa, nuorin lapsi 7–17-vuotias		
	Ansio- työ	Kotityöt	Vapaa- aika	Ansio- työ	Kotityöt	Vapaa- aika	Ansio- työ	Kotityöt	Vapaa- aika
Suomi	7.40/ 8.32	1.41/ 0.59	3.33/ 3.44	7.24/ 8.20	3.24/ 2.01	2.16/ 3.03	7.24/ 8.16	2.45/ 1.31	3.08/ 3.30
Ruotsi	8.33/ 9.05	1.25/ 0.59	2.52/ 3.18	7.24/ 8.47	3.12/ 2.11	2.28/ 2.44	8.04/ 8.46	2.45/ 1.47	2.31/ 3.03
Saksa	6.20/ 6.25	1.57/ 1.43	3.44/ 4.21	4.35/ 6.19	4.44/ 2.24	3.25/ 3.55	5.36/ 6.37	3.15/ 1.47	3.32/ 4.12
Iso- Britannia	7.56/ 8.44	1.39/ 1.09	2.54/ 3.07	7.14/ 8.45	3.05/ 1.32	2.16/ 2.48	7.37/ 8.34	2.21/ 1.17	2.57/ 3.14
Espanja	7.50/ 8.38	2.21/ 1.03	2.13/ 2.51	6.46/ 8.50	4.25/ 1.33	1.39/ 2.23	6.56/ 8.59	3.51/ 0.54	2.11/ 2.47

Taulukko 1. Naisten ja miesten käyttämä aika ansiotyöhön, kotitöihin ja vapaa-aikaan normaalina arkipäivänä (h.min/vrk) (Ylikännö 2011, 37)

Perheen perustehtävä on taata jäsenilleen turvallisuutta. Perustehtävän katsotaan koostuvan toimeentulon, huolenpidon, sivistyksellisen tehtävän, parisuhteen ylläpidon ja jokapäiväisen elämän kautta. Mitä enemmän perheen perustehtävissä on puutteita, sitä enemmän perheenjäsenten hyvinvointi horjuu. Lapsiperheisiin liitetty omintakeinen turvattomuus voidaan nähdä olevan seurausta sairauden pelosta, vanhemmuuden taakasta ja taloudellisista

huolista. Mikäli perhe ei syystä tai toisesta kykene täyttämään perustehtäviään, kärsivät lapset usein eniten. (Kraav & Lahikainen 2000, 94-96).

3.2 Lapsiperheen hyvinvointia horjuttavia tekijöitä

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (2014) julkaisemassa artikkelissa *Lapsiköyhyys on Suomessa kasvussa*, todetaan lapsiperheiden köyhyyden moninkertaistuneen yleisen tulo-tason noususta huolimatta. Suomessa vähävaraisuutta mitataan muun muassa käytettävissä olevien tulojen perusteella. Lapsiköyhyysaste mitataan pienituloisuusrajan alapuolelle jäävien kotitalouksien alle 18-vuotiaiden lasten osuudella kaikista alaikäisistä. Pienituloisuusrajan alapuolelle jäävät kotitaloudet, joissa tulot ovat alle 60 % koko väestön keskituloista. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2014.) Vuonna 2012 kahden aikuisen ja kahden alle 14-vuotiaan lapsen kotitalouden pienituloisuusraja oli 29 390 €/kk ja yksihuoltajan ja kahden alle 14-vuotiaan lapsen perheen 22 390 €/kk (Tilastokeskus 2014).

Yhä useampi lapsi kuuluu pienituloiseen perheeseen. Suomessa noin 15% lapsista elää köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen vaarassa. Lapsiköyhyys ei tarkoita ainoastaan vaatteiden, ruoan tai kunnollisten asuinolosuhteiden puuttumista. Köyhyydellä on vaikutusta koko lapsen elämään. Köyhyys rajoittaa lapsen oikeutta vapaa-aikaan ja harrastamiseen, heikentää tulevaisuuden mahdollisuuksia ja vaikuttaa perhe- ja ystävyys-suhteisiin. Lisäksi sillä on vaikutusta myös lapsen käsitykseen omasta itsestään suhteessa muihin. Köyhyydellä on merkitystä lapsen mahdollisuuteen osallistua samanlaisiin yhteisöllisiin ja kulttuurillisiin toimintoihin kuin ikätovereillaan. (Markkula-Kivisilta 2014.) Lapselle köyhyys voi siis tarkoittaa monenlaista osattomuutta.

Lapsiperheiden vähävaraisuutta voidaan selittää työelämän pirstaleisuudella, matalalla koulutustasolla ja perherakenteella. Vaikka työttömyys löytyy usein köyhyyden taustalta, ovat ansiotyön heikko palkkataso suhteessa asumiskustannuksiin sekä pätkätyöt myös selityksenä köyhyysrajan alapuolelle sijoittumiseen. Lisäksi perherakenteella on merkitystä. Riskiryhmään kuuluvat monilapsiset perheet, pienlapsiperheet sekä yksinhuoltajaperheet. Yksinhuoltajaperheiden määrä köyhyysrajan alapuolella olevista perheistä on kaksinkertainen. (Markkula-Kivisilta 2014.)

Anne Vuori (2012) väitöstutkimuksessaan *Vähävaraisten lapsiperheiden hyvä vointi ja sen tukeminen* kuvaa vähävaraisten lapsiperheiden hyvään vointiin liittyviä tekijöitä haastatteluaineiston pohjalta. Tutkimusaineiston haastatellut äidit (n=15) olivat saaneet toimeentulotu-

kea vähintään vuoden ajan. Äidit kokivat arjen sujumisen osana hyvää vointia ja siihen liittyvän perustarpeiden tyydyttämisen perustoimentulon avulla. Vähävaraisuus merkitsi selkeää uhkaa koko perheen hyvinvoinnille. Rahattomuuden koettiin aiheuttavan turvattomuutta, jatkuvaa stressiä sekä pärjäämättömyyden tunnetta. Vähävaraisuus vähensi perheen omanarvontunnetta ja lisäsi syrjäytymistä. (Vuori 2012, 45, 57–58.)

Yhtenä keskeisenä perheenjäsenten hyvinvointia uhkaavana tekijänä nähdään perheen ja työelämän yhteensovittaminen. Siinä missä työttömyys aiheuttaa taloushuolia, voi työssäkäynti näyttäytyä uhkana perhe-elämän hyvinvoinnille. Lapsiperheiden vanhempien työpäivät ovat usein pitkiä, ja perheen kanssa vietetty aika voi jäädä lyhyeksi. (Hiltunen-Toura 2006, 21.) Pätkätyöt, henkinen kuormitus, hankalat työajat, työpaikan ihmissuhdeverkostot, epävarmuus työn jatkuvuudesta ja muut työstä aiheutuvat huolet välittyvät herkästi kotioloihin. Tästä voi koitua lapsen ja vanhemman vuorovaikutuksen häiriintymistä, mikä aiheuttaa helposti muutoksia kasvatuskäytännöissä ja näin ollen voi lisätä lasten pahoinvointia ja näkyä esimerkiksi ongelmakäyttäytymisenä. Ansiotyön ja perhe-elämän vaatimusten sekä perheenjäsenten yksilöllisten tarpeiden huomioimisen kohdalla jää perhe helposti häviölle. (Lapsen hyvä elämä 2015: toimintalinjaus 2005, 8-9.) Pirjo Somerkivi (2011) artikkelissaan *Työn ja perheen hyvän tulevaisuuden muistelu* tarjoaa työn ja perheen yhteensovittamiseen myös valoisampaa näkökulmaa. Väestöliiton Perhebarometrien mukaan vanhemmat haluavat aikaa perheilleen, ja tämä on huomioitu myös poliittisella tasolla. Perhepolitiikan kehitys on edennyt myönteisempään suuntaan: perhevapaita, lapsilisiä, kotihoidon tukea ja sosiaalipalveluita on lisätty. Perhevapaita on pidennetty ja vanhempainrahaan on tullut korotuksia. Erityisen tärkeään asemaan ovat nousseet erilaiset joustot ja vaihtoehtojen lisääntyminen niin työelämässä kuin varhaiskasvatuspalveluissakin. Joustavalla työajalla ja pieniläkin järjestelyillä perheen yhteistä aikaa voidaan lisätä. Pienlapsiperheissä koti-isyyden määrä on kasvanut, ja työssäkäyvien vanhempien toiveita huomioidaan yhä paremmin esimerkiksi työaikojen lyhentämisellä. Työelämässä perheystävällisyys on osittain hyvinkin näkyvää. (Somerkivi 2011, 186–191.)

4 Lapsen oikeudet

Lapsen oikeudet alettiin tunnustaa 1800-luvun puolivälissä, jolloin Englannissa julkaistiin artikkeli *Lapsen oikeudet*. Ensimmäisen ja toisen maailmansodan aikana nousivat esiin laajat ihmisoikeusloukkaukset, joiden pohjalta lähdettiin työstämään ihmisoikeuksien sopimus-

ta kansakuntien välille. Seurauksena syntyi vuonna 1948 Yhdistyneiden kansakuntien yleismaailmallinen sopimus, jonka päätavoitteeksi asetettiin kaikkien maailman ihmisten perusoikeuksien turvaaminen. Ihmisoikeuksien julistuksessa asiat korostuivat aikuisten näkökulmasta. Lapsi ja lapsen oikeudet nähtiin kuitenkin tärkeänä huomioida korostetusti ihmisoikeuksien turvaamisessa. Lapsen oikeuksien julistus hyväksyttiin YK:n yleiskokouksessa yksimielisesti vuonna 1959. Myöhemmin 1989 Lapsen oikeuksien suojelemisesta hyväksyttiin sopimus. (Ritmala, Ojanen, Sivèn, Vihunen & Vilén 2010, 10-11.) Lapsen oikeuksien kehitystä kuvataan taulukossa 2.

1852	"Lapsen oikeudet" artikkeli julkaistiin Englannissa.
1892	Yhdysvalloissa ilmestyi kirja lapsen oikeuksista.
1903	"The Century of the Child" –kirja ilmestyi.
1924	Kansainvälisen lastenavun unionin julistus annetaan.
1948	YK:n ihmisoikeuksien julistus (Geneven julistus) annetaan.
1959	Lapsen oikeuksien julistus annetaan.
1989	Lapsen oikeuksien sopimus tehdään.
1991	Suomi ratifioi Lapsen oikeuksien julistuksen.
1998	Suomessa käynnistetään lapsipoliittinen oikeustyö
2005	Suomessa säädetään laki lapsiasiavaltuutetusta ja perustetaan lapsiasiavaltuutetun virka.

Taulukko 2. Lapsen oikeuksien kehitys (Ritmala ym. 2010, 13)

4.1 Yhdistyneiden Kansakuntien lapsen oikeuksien sopimus

Vuonna 1989 Yhdistyneiden Kansakuntien yleisistunnossa hyväksytty YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus on ihmisoikeussopimus, mikä sitoo kaikkia siihen liittyneitä 193 valtiota. Suomi liittyi sopimukseen vuonna 1991. Vain kaksi maata, Yhdysvallat ja Somalia, eivät ole liittyneet sopimukseen. (Heinonen & Kuikka 2013, 200- 201.)

Lapsen oikeuksien sopimus koskee kaikkia alle 18-vuotiaita lapsia. Sopimuksessa luetaan ihmisoikeudet, jotka kuuluvat jokaiselle lapselle sekä asetetaan valtioille ensisijainen

vastuu oikeuksien toteuttamisesta. (UNICEF Suomi 2013.) Kuten Hanna Heinonen ja Maarit Kuikka toteavat: Lapsen oikeuksien yleissopimus takaa kaikille alle 18-vuotiaille lapsille laajat kansalais- ja poliittiset oikeudet, sosiaaliset ja sivistykselliset oikeudet sekä taloudelliset oikeudet. Lapsen oikeuksien sopimus voidaan luokitella neljään periaatteeseen: syrjimättömyyteen, lapsen etuun, lapsen osallisuuteen sekä oikeutena elämään, henkiinjäämiseen ja kehittymiseen. (Heinonen & Kuikka 2013, 201.)

Lapsen oikeuksien sopimuksesta puhuttaessa sen sisältö usein myös tiivistetään kolmeen teemaan: 1) *Protection: Lapsella on oikeus erityiseen suojaan ja hoivaan*, 2) *Provision: Lapsella on oikeus riittävään osuuteen yhteiskunnan voimavaroista*, 3) *Participation: Lapsella on oikeus osallistua ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti itseään koskevaan päätöksentekoon*. (Lapsiasiavaltuutetun vuosikirja 2011, 93)

Sopimuksen toteutumista valvotaan sopimukseen liittyneiden valtioiden säännöllisesti toimittamista raporteista YK:n lapsen oikeuksien komitealle. Komiteassa vaikuttaa joukko eri puolilta maailmaa koottuja lasten oikeuksien ja suojelun asiantuntijoita. Komitea kokoontuu Genevessä joka vuosi kolme kertaa. (Heinonen & Kuikka 2013, 201.) YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen liittyneet maat raportoivat tilanteestaan Lapsen oikeuksien komitealle viiden vuoden väliajoin. Komitea antaa maille vastineeksi suosituksia ja huomautuksia. Myös lukuisat eri lapsijärjestöt suorittavat lapsen oikeuksien toteutumisen valvontaa. (UNICEF Suomi 2013.)

Lapsen oikeuksien komitea on esittänyt huolensa kaikista pienimpien lasten ihmisoikeuksien toteutumisesta ja näin ollen korostaa myös pienten lasten olevan oikeutettuja heille kuuluviin oikeuksiin. Komitea on määritellyt varhaislapsuuden ajanjakson sijoittuvan lapsen syntymästä kahdeksaan ikävuoteen asti. (General Comment No. 7 2005, 2.) Pikkulapset eivät ole passiivisia hoidon saajia, vaikkakin ovat täysin riippuvaisia hoitajasta. Varhaislapsuudessa lapsella on erityinen oikeus suojeluun ja häntä kunnioittavaan kohteluun. Varhaislapsuus tulee ymmärtää kehittyvien kykyjen vaiheena, joka valmistaa lapsen myöhemmin ymmärtämään ja antamaan valmiuksia käyttää omia oikeuksiaan. Tämä tapahtuu aikuisten toimesta lasta kannustavan, ohjaavan ja kunnioittavan, lapsikeskeisen lähestymistavan kautta. (General Comment No. 7 2005, 8.) Varhaislapsuuden ajanjaksona lapset tulevat parhaiten ymmärretyksi yhteiskunnallisina toimijoina pienen lähijoukon toimesta, mikä usein koostuu vanhemmista, perheenjäsenistä ja varhaiskasvatuksen ammattilaisista. (General

Comment No. 7 2005, 4.) Lapsille perhe siis näyttäytyy elämän tärkeimpänä ryhmänä (Kraav & Lahikainen, 2000, 96).

Sopimusta kehitetään jatkuvasti maailman muuttuessa, ja tästä syystä sopimukseen on lisätty kolme lisäpöytäkirjaa, jotka käsittelevät lapsia aseellisissa konflikteissa, lapsiprostitutiota ja – pornografiaa, lapsikauppaa sekä valitusoikeutta (UNICEF Suomi 2013). Lapsen oikeuksien sopimus on Suomessa osa lainsäädäntöä ja juridisesti sitova. Sopimus velvoittaa valtiota, kuntia, vanhempia sekä kaikkia aikuisia. (Lapsiasiavaltuutettu 2013.) Silti lapsen oikeuksien toteutuminen suomalaisessa yhteiskunnassa kohtaa jatkuvia haasteita (Heinonen & Kuikka 2013, 214.)

4.2 Lapsen oikeudet suomalaisessa nyky-yhteiskunnassa

Lapsen oikeuksien toteutuminen suomalaisessa nyky-yhteiskunnassa ei ole itsestäänselvyys. Lisääntyvä eriarvoistuminen väestöryhmien välillä haastaa köyhyysriskissä tai sen alapuolella elävien lasten kasvun, kehityksen ja henkisen hyvinvoinnin. Lisäksi individualismin yleistyessä yhteisöllisyyden mukanaan tuomat edut ovat vähentyneet ja syrjäytymisriski kasvanut. (Heinonen & Kuikka 2013, 214- 216.)

Jari Sinkkonen kirjassaan *Lapsen puolesta* (2012) kertoo vinoutumasta, jossa aikuisten edut ovat ajaneet lasten etujen edelle. Sinkkonen myös pohtii tiedotusvälineiden huomioimia tutkimuslöydöksiä, joiden lähtökohtana näyttäisi olevan lapsen hoivan minimimäärän löytyminen rasittuneiden vanhempien syyllisyyden lievittämiseksi. (Sinkkonen 2012, 14.) Myös Lapsiasiavaltuutetun vuosikirjassa (2011) lastenpsykiatri Jukka Mäkelä kertoo kasvatamisen peruskulttuurista, jonka ympäristömme on luonut: lapsen yksin pärjäämistä ihannoidaan ja yksin selviämistä tuetaan, tuen ja läheisyyden tarpeet opitaan tukahduttamaan. Näin toimimalla ei Mäkelän mukaan kasvateta hyvinvoivia lapsia ja nuoria. (Lapsiasiavaltuutetun vuosikirja 2011, 29.)

Suomen Mielenterveysseuran (2011) liittokokouksen kannanotossa kerrotaan lisääntyneistä mielenterveysongelmista lapsilla ja nuorilla. Ongelmien taustalta löytyy muun muassa kaveripiiristä syrjäytymistä, yksinäisyyttä sekä pärjäämisen pakkoa. (Suomen Mielenterveysseura 2011.) Kirjassa *Pienten piirissä* Heinonen ja Kuikka määrittelevät haasteeksi myös median ja sitä myötä informaatiotulvan. (Heinonen & Kuikka 2013, 214- 216.) Lapsen oikeuksien sopimuksen 17. artikla *takaa lapsen oikeuden saada tietoa tiedotusvälineistä ja oikeuden tulla suojelluksi vahingolliselta tiedolta*. (Hetemäki 2011, 177.) Myös Lapsiasiavaltuutetun

vuosikirjassa 2013 todetaan, että lasta tulisi suojella lapsen hyvinvoinnille haitalliselta aineistolta ja tiedolta, joka on saatavilla tiedotusvälineiden kautta. Lapsella itsellään ei ole ymmärrystä siitä, mikä on hänen kehityksensä kannalta vahingollista katseltavaa televisios- ta tai internetistä. Vanhempien tehtävä on suojella lasta ja opettaa hänelle suojautumiskei- noja esimerkiksi sosiaalisessa mediassa. Samalla osa vanhemmista suhtautuu hyvinkin varomattomasti oman lapsen yksityisyyden suojaamiseen ja jakaa sosiaalisessa mediassa rohkeasti tietoa lapsistaan huomioimatta lapsen oikeutta yksityisyyteen. (Lapsiasiavaltuute- tun vuosikirja 2013, 22.) Useissa maissa (lukuun ottamatta Suomessa) tehdyissä selvityk- sissä mediasta ja sen mahdollisuuksista edistää lapsen oikeuksia on todettu muun muassa kaupallisten tavoitteiden olevan tärkeämpiä asioita kuin sivistykselliset ja sosiaaliset seikat. Samoin on todettu YK:n Lapsen oikeuksien yleissopimuksen olevan suhteellisen tuntema- ton journalistien ja ohjelmatuottajien keskuudessa. (Hetemäki 2011, 177.)

Lapsella on oikeus lepoon, leikkiin ja vapaa-aikaan sekä taide- ja kulttuurielämään." (Lap- siasiavaltuutettu 2013). Suomessa artikla 31 liittyy esimerkiksi harrastusten tai kotiläksyjen suureen määrään, jolloin lapsen mahdollisuus lepoon ja vapaa-aikaan jää liian pieneksi. Suomalaisen yhteiskunnan tulisi myös pystyä edistämään lapsen oikeutta kulttuuri- ja taide- elämään osallistumiseen sekä mahdollistaa yhtäläiset edellytykset osallistua erilaisiin va- paa-ajantoimintoihin. (Hetemäki 2011, 353.) Heinonen ja Kuikka näkevät pienituloisten lap- siperheiden lapsille osallistumisen tapahtumiin ja harrastuksiin olevan haasteellisempaa kuin varakkaammille ikätovereilleen (Heinonen & Kuikka 2013, 215.)

YK:n komitean huolena onkin ollut lasten tasavertainen mahdollisuus päästä kulttuurin pa- riin sekä harrastamiseen. Lasten harrastuksiin pääsy on Suomessa pitkälti kiinni aikuisen antamasta tuesta eli rohkaisusta, ajasta sekä rahasta. Suomen lapsiasiavaltuutetun toi- messa 1.5.2014 asti toiminut Maria-Kaisa Aula on todennut, että tämän päivän lapsen elä- mään tarvittaisiin vähemmän suorittamista ja enemmän leikkiä kotona, koulussa ja harras- tuksissa. (Lapsiasiavaltuutetun vuosikirja 2013, 48.) Sosiaalinen pääoma koostuu sosiaali- sista verkostoista ihmisten välillä ja niissä koetusta luottamuksesta ja vastavuoroisuudesta. Sosiaalisella pääomalla on todistettu olevan yhteys ihmisen terveyteen ja hyvinvointiin. Ak- tiivisesti sosiaalisiin toimintoihin osallistuvat ja toisiin ihmisiin luottavat kansalaiset kokevat olevansa terveempiä kuin ne, joilla sosiaalinen osallistuminen ja luottamuksen kokeminen jäävät vähäisemmiksi. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2014b.)

Suomi on ollut mukana vuonna 2010 Euroopan neuvoston politiikka-arvioinnissa lasten ja nuorten osallisuudesta. Poliitiikka-arvioinnin mukaan suomalaisten lasten oikeuksien toteutumisessa tärkeää olisi keskittää varoja lasten parissa työskentelevien ammattilaisten sekä päätöksentekijöiden kouluttamiseen, tarkoituksena tehdä tutuksi lasten oikeuksia. Koulutusta lasten oikeuksista on jo tarjolla, mutta sitä tulisi tarjota johdonmukaisesti suuremmalle välle. Ammattilaisten kouluttamisen lisäksi myös suomalaisille lapsille tulisi opettaa lasten oikeuksista ja erityisesti lasten oikeuksista osallisuuteen. (Council of Europe Policy Review on Child and Youth Participation in Finland 2010, 120.)

5 Kolmas sektori hyvinvointipalveluiden tuottajana

Hyvinvointipalveluja tuotetaan valtion ja kuntien ohella kolmannen sektorin toiminnan kautta. Kolmas sektori koostuu järjestöistä, seurakunnista ja muista vapaaehtoisista. Kolmatta sektoria käytetään kuvaamaan järjestöjen ja yhdistysten toimintaa, joka pitää sisällään vapaaehtoistyön. Vapaaehtoistyötä harjoittaa järjestön yksittäinen jäsen. (Eskola & Kurki 2001,16 ja 17.) Kolmannen sektorin toiminnan perusteena on jokin yhteiskunnallinen tai eettinen tavoite taloudellisen voiton sijaan, ja näin ollen se sijoittuu julkisen ja yksityisen sektorin väliin. (Forss & Vatula-Pimiä 2009, 66.)

Hyvinvointipalveluiden tuottajat voidaan rajata kolmeen eri lohkoon: julkiseen, yksityiseen ja kolmanteen sektoriin. Historiallisesti katsottuna hyvinvointipalveluja on alun alkaen tuotettu yksityisen ja julkisen sektorin toimesta. Myöhemmin julkinen lohko on eriytynyt yksityisestä lohkosta. Tästä näkökulmasta katsottuna ymmärtää ensimmäisen sektorin tarkoittavan yksityistä ja toisen julkista, vaikkakin eriäviä tulkintoja on esitetty. Suomessa kolmannen sektorin juuret yltävät 1800-luvun alkupuolelle. (Helander 1998, 22.)

Useimmiten tutkijat yhdistävät *kansalaisyhteiskunta-käsitteen* joko kolmanteen sektoriin tai yhdistyssektoriin. Aaro Harju (2005) kuvaa *Vapaaehtoistoiminta: anti, arvot ja osallisuus*-kirjan artikkelissa kansalaisyhteiskunnan olevan laajempi käsite, johon kuuluvat erilaiset säätiöt, yhdistykset ja rahastot, puolueet, vapaa sivistystyö, ammattiyhdistykset ja muut etujärjestöt sekä uskonnolliset yhteisöt ja seurakunnat. Valtion ja kunnat Harju asettaa kansalaisyhteiskunnan rinnalle. Kolmanneksi elementiksi hän nimeää liike-elämän ja markkinat. Nämä kolme ulottuvuutta toimivat yhdessä rinnakkain ja lomittain. Kaikilla kolmella ulottuvuudella on oma paikkansa, tehtävänsä ja toimintalogiikkansa. Kansalaisyhteiskunta, valtio ja kunnat sekä liike-elämä ja markkinat muodostavat yhteiskuntakokonaisuuden, jossa yksi-

löt elävät ja toimivat sekä vaikuttavat kansalaisina. (Harju 2005, 59–66.) Sakari Möttönen ja Jorma Niemelä kuvaavat kirjassa *Kunta ja kolmas sektori*, siirtymistä julkishallintokeskeisestä hyvinvointivaltiosta verkostomaiseen yhteistyöhön eri sektoreiden välillä, eli niin sanottuun monitoimijamalliin. He kuvaavat kehitystä hyvinvointivaltion muutoksena hyvinvointikunnaksi. (Möttönen & Niemelä 2005, 3.)

Sosiaali- ja terveysministeriön järjestöpoliittisissa linjauksissa vuonna 2011 korostetaan kansalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia ja niiden kehittämisen tärkeyttä. Järjestöjen tuottamien palveluiden nähdään tukevan hyvin kansalaisten osallisuutta. Kansalaisyhteiskunnan aktiivinen toiminta saa aikaan näkyviä taloudellisia hyötyjä vähentäessään ja ehkäistessään sosiaalisia ongelmia ja niihin liittyviä sairauksia. Toisin sanoen kansalaisaktiivisuus kasvattaa ihmisten sosiaalista pääomaa, jolla on positiivisia vaikutuksia terveyteen, toimintakykyyn ja sosiaalisuuteen, ja samalla palveluiden tarve vähenee. Haasteena on tunnistaa avun ja tuen tarpeessa olevat ryhmät ja toimia niin, että kaikki pääsevät osalliseksi tukea tarjoaviin hyvinvointivaltion palveluihin, yhteisöihin ja verkostoihin. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2011.)

Vapaaehtoistoiminnasta ollaan kiinnostuneita myös päättäjätasolla: kansalaistoiminta tarjoaa mahdollisuuden vähentää julkisia palveluja. Aktiivinen kansalaisyhteiskunta voi tuottaa taloudellisia säästöjä ehkäistessään sosiaalisia tai terveydellisiä ongelmia ja niistä syntyvää palvelutarvetta (Lapsen hyvä elämä 2015: toimintalinjaus 2005, 23.) Yhä kasvavassa määrin kunta myös ostaa palveluita kolmannen sektorin toimijoilta. Sosiaalihuollossa ostopalvelut ovat lisääntyneet nopeammin kuin kuntien omat palvelut. (Forss & Vatula- Pimiä 2009, 66.)

Kiistämättä tulevaisuudessa vapaaehtoistoimintaa tullaan tarvitsemaan enemmän sosiaali- ja hoivapalveluissa niiden riittämättömyyden vuoksi (Nylund & Yeung 2005, 13). Sosiaalinen vapaaehtoistyö voi kohdistua laajallekin alueelle, kuten työelämään, asumiseen, koulutukseen, vapaa-aikaan ja ympäristöön (Eskola & Kurki 2001, 16). Useimpien sosiaali- ja terveysalalla toimivien järjestöjen toiminta koostuu palveluiden tuottamisesta, tiedon lisäämisestä, vertaistuen sekä virkistystoiminnan järjestämisestä.

Kolmannesta sektorista puhuttaessa on usein ollut kysymys hyvinvointivaltion haasteista tai sitä uhkaavista kriiseistä. Kriisien taustalla on nähty sekä poliittisia että taloudellisia syitä. (Helander 1998, 13.) Paikkakunnalle perustettava sosiaali- tai terveysjärjestö kertoo alueel-

listen terveydellisten tai sosiaalisten haasteiden olemassaolosta ja siihen liittyvästä toimintatarpeesta (Möttönen & Niemelä 2005, 57).

Suomessa rekisteröitiin vuoteen 2011 mennessä noin 13 000 sosiaali- ja terveysalan yhdistystä (Hiila-O`Brian 2011, 276.), joista 775 tuotti sosiaalipalveluja. Yhteensä sosiaalipalveluja tuottavilla yhdistyksillä oli 1640 toimintayksikköä. Suurin osa palveluntuottajista ja toimintayksiköistä oli lasten päivähoidossa ja päivätoiminnassa sekä asumispalveluissa. (Eronen, Hakkarainen, Londén, Peltosalmi & Särkelä 2013, 6.) Valtaosa suomalaisista yhdistyksistä toimii kansanterveyden edistämisen puolesta: kuntoutus- ja vammaisjärjestönä, lastensuojelujärjestönä tai järjestää päihde- ja mielenterveyskuntoutusta. Järjestöillä on keskeinen merkitys osana kansalaisyhteiskuntaa. Palveluiden ohella järjestöt tarjoavat verkostoja, tukea ja apua sekä mahdollisuuden paikalliseen vaikuttamiseen. Hyvinvointiyhteiskunnassa järjestöjen rooli on ollut toimia myös kansalaisten puolestapuhujina ja edunvalvojina. Erilaiset kuntoutuslaitokset, asumispalvelut, palvelevat puhelimet sekä ensi- ja turvakodit ovat kaikki tavalla tai toisella yhdistysten aikaansaannoksia tai ylläpitämiä. Yhdistykset toimivat tärkeänä avun ja tuen foorumina samassa elämäntilanteessa oleville. (Hiila-O`Brian 2011, 276.)

5.1 Vapaaehtoistyö

Vapaaehtoistyö painottuu yksilön vapaaseen tahtoon ja haluun tehdä ratkaisu omasta toiminnastaan. Yksilön toiminta liittyy kuitenkin laajempaan organisoituun toimintaan, josta yleensä käytetään käsitettä vapaaehtoistoiminta. Vapaaehtoistyöntekijä toimii palkatta, mutta vapaaehtoistyötä organisoimassa voi olla palkattu työntekijä. Vapaaehtoistyön vastakohta on valtion ja muiden julkisten viranomaisten tuottama toiminta. (Eskola & Kurki 2001, 16) Toiminnassa kohtaavat perinteiset yksilöiden yhteistoiminnan tavat, auttamisen ja antamisen arvot sekä osallisuus. Vapaaehtoistoiminta tarjoaa yhteisöille ja yksilöille merkityksellisyttä sekä elämyksiä antamisen ja saamisen kautta. Vapaaehtoistoiminnan perusydin on muista ihmisistä tai yhteisistä asioista huolta pitäminen omassa lähiyhteisössä konkreettisesti työvavulla. (Nylund & Yeung 2005, 13.) Joissakin tilanteissa vapaaehtoistoiminta tavoittaa tuen tarpeessa olevat paremmin kuin ammatillinen työ, vaikka toiminta ei korvaa ansiotyötä. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2011.)

Vapaaehtoistoimintaan tullaan mukaan yksilön omasta vapaasta tahdosta. Vapaaehtoistyö on palkatonta ja ihmisten välillä tapahtuvaa vastavuoroista toimintaa. Se ei vaadi erityistä

ammattitaitoa. Mukana toiminnassa ollaan toimijan oman elämäntilanteen sallivan ajan. Vapaaehtoistoiminnan keskeisiä periaatteita ovat vastuuntunto, yhteisvastuullisuus sekä tarve tuntea itsensä tarpeelliseksi. Toiminta auttaa luomaan sosiaalisia suhteita sekä edistää yhteenkuuluvuutta ja elämänlaatua. Vapaaehtoistoiminnalla tuodaan esille osallistavaa demokratiaa ja näin ollen edistetään yhteistä hyvää. (Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto 2006/C 325/13 2006.)

Vapaaehtoistoiminta voidaan määritellä monilla eri tavoin. EU:n jäsenvaltioiden vapaaehtoistoiminnan määritelmillä on kolme yhteistä piirrettä, jotka voidaan mainita vapaaehtoistyön perusedellytyksiksi:

- Vapaaehtoistoiminta ei ole missään määrin pakollista toimintaa, vaan lähtee yksilön omasta vapaasta tahdosta, mikä sitouttaa ja samaistuttaa toimintaan
- Toiminnan tavoitteena on toimia muiden, ulkopuolisten ihmisten hyväksi
- Vapaaehtoistoimintaa tehdään palkatta.

Toiminta voidaan määritellä vapaaehtoistoiminnaksi, kun edellä mainitut perusedellytykset täyttyvät. (Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto 2006/C 325/13 2006.)

5.2 Pelastakaa Lapset ry

Pelastakaa Lapset ry on voittoa tavoittelematon suomalainen kansalaisjärjestö, joka toimii lasten oikeuksien puolesta. Toiminta perustuu lasten olojen ja aseman parantamiseen ympäri maailmaa. Pelastakaa Lapset toteuttaa toimintaa ammatillisen työn, vapaaehtoistyön sekä lapsipoliittisen vaikuttamisen kautta. Toiminnassa korostetaan lasten arvostusta, huomioimista, kuulemista, lapsilta oppimista, lapsille toivon ja mahdollisuuksien antamista. Valtakunnallinen Pelastakaa Lapset ry kuuluu osaksi maailmanlaajuista Save the Children -liikettä, joka toimii lasten oikeuksien puolesta noin 120 maassa. Yhteisenä tavoitteena on maailma, jossa jokaisella lapsella on oikeus elämään, suojeluun ja koulutukseen. (Pelastakaa Lapset ry 2013a.)

Pelastakaa Lapset on perustettu vuonna 1922. Tasavallan presidentin vaimo Ester Ståhlberg aloitti toiminnan hankkimalla kasvatuskoteja sotaorvoille. Tuolloin hän muotoili järjestön tunnuslauseen *jokaisella lapsella on oikeus kasvaa hyvässä kodissa*. Edelleenkin järjestö työskentelee heikoimmassa asemassa olevien lasten oikeuksien puolesta. Pelastakaa Lapset toiminnassa toteutetaan YK:n lapsen oikeuksien yleissopimusta ja pyritään vaikut-

tamaan yhteiskunnassa vallitseviin asenteisiin lapsia kohtaan, edistämään lasten kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä autetaan kriisikohteissa kärsiviä lapsia. (Pelastakaa Lapset ry 2013a.)

Järjestön toimintamuotoihin kuuluvat vapaaehtoistoiminta, kummitoiminta, adoptiot, erilaiset yhteistyöhankkeet, lasten tukiperhe-, lomakoti-, sijaiskoti-, ja lastenkotitoiminta. Toimintaa rahoitetaan muun muassa keräys- ja myyntitoiminnan, lahjoitusten, jäsenmaksujen sekä yritys yhteistyön kautta. Lisäksi kuntien palvelutoiminnan tuotot sekä Raha-automaattiyhdistykseltä saatavat varat mahdollistavat osaltansa järjestön toiminnan. Järjestö toimii eri puolilla Suomea. (Pelastakaa Lapset ry 2013.)

5.3 Joutsenon Pelastakaa Lapset ry

Joutsenon Pelastakaa Lapset ry on aloittanut toimintansa vuonna 1959. Pieni paikallisjärjestö on lähivuosien toiminnan hiipumisen jälkeen pystynyt vähitellen vahvistumaan ja toimii tällä hetkellä aktiivisesti Joutsenon alueella. Järjestö toteuttaa tiivistä verkostoyhteistyötä, mikä on mahdollistanut pienen yhdistyksen aktiivisen toiminnan. (Joutsenon Pelastakaa Lapset ry 2014.) Tärkeät yhteistyökumppanit muodostuvat niin julkisen, yksityisen kuin kolmannen sektorin toimijoista. Lisäksi järjestö toteuttaa yhä enemmän yhteistyötä lähialueiden naapurijärjestöjen kanssa.

Järjestö kerää avustusvaroja muotinäytöksillä, lapsille suunnatuilla tapahtumilla, erilaisilla keräyksillä, puffet- tuotoilla ja myyjäisillä. Järjestö on mukana toteuttamassa Lappeenrannan kaupungin kanssa lasten liikuntamaata sekä Nenäpäivää Etelä-Karjalan alueella. Tärkein jaettava taloudellinen tuki on tällä hetkellä Eväitä Elämälle-ohjelma, joka mahdollistaa lapsille ja nuorille tarjottavan harrastetuen sekä nuorille suunnatun oppimateriaalituen. (Joutsenon Pelastakaa Lapset ry 2014.)

Toimintaa rahoitetaan yritys- ja hankelahjoituksilla, jäsenmaksuilla sekä avustusvaroilla. Joutsenon Pelastakaa Lapset ry:n toiminnassa huomio kiinnittyy paikallisten lapsiperheiden haasteisiin ja perheiden tukemiseen erilaisissa elämäntilanteissa. Järjestö edistää toiminnallaan lapsen oikeuksien toteutumista paikallisyhteisössä sekä katastrofi- ja kriisialueilla. (Joutsenon Pelastakaa Lapset ry 2014.)

6 Verkostotyö toiminnan mahdollistajana

Opinnäytetyössä pyrimme alueellisen, monitoimijaisen yhteistyön lisäämiseen lasten hyväksi. Merkittävä osa Lasten Superpäivä -tapahtuman suunnittelua ja toteutusta oli Etelä-Karjalan alueella toimivien yritysten, järjestöjen ja yksittäisten toimijoiden keskinäinen yhteistyö. Tarkempi listaus yhteistyökumppaneista löytyy liitteenä (Liite 1).

Verkostomaisen toiminnan kautta toimijoiden on mahdollista keskittyä omaan ydinosaamiseensa samalla hyödyntäen toisten osaamista kaikkien toimijoiden yhteiseksi hyödyksi. Näin toimimalla mahdollistetaan resurssien tehokas käyttö. Tuloksellinen verkostoyhteistyö vaatii toimijoiden keskeisen luottamuksen toisiaan kohtaan sekä verkostoveturin. Verkostoveturilla tarkoitetaan tahoja, joka ottaa vetovastuun yhteisestä toiminnasta eli kokoaa partnerit, johtaa sisältösuunnittelua ja koordinoi verkoston toimintaa. Verkostoyhteistyöhön mukaan lähtevän täytyy tietää oma roolinsa verkostossa, luottaa kumppaneiden taitoon hallita omat tehtävänsä ja tuntea oma toiminnallinen roolinsa verkostossa mielekkääksi sekä taloudellisesti hyödylliseksi. (Harju 2005, 2001,75.)

Verkostoyhteistyössä pyritään aina yhteiseen tavoitteeseen, joka edellyttää jäseniltä vastuullista työskentelyä, käsitystä omasta tehtävästä, toisten asiantuntijoiden kuuntelemista sekä kunnioittamista, itsensä ilmaisua ja kokonaisuuden ymmärtämistä. Peruseriaatteina voidaan pitää yhdessä sovittuja sääntöjä ja menettelytapoja sekä avointa vuorovaikutusta työryhmän keskuudessa. (Kontio 2010, 8, 19.) Verkostotyökokousten lähtökohtana on asettaa yhteiset tavoitteet tehtävälle työlle. Tavoitteiden onnistumiseksi laaditaan toimintasuunnitelma. Toimintasuunnitelman toteuttaminen edellyttää eri yhteistyötahojen kanssa käytävää tiivistä työskentelyä, jossa Kontion (2010) sanoin jokaisella toimijalla tulee olla käsitys omasta tehtävästään yhteisen tavoitteen edessä. Työryhmän säännöllinen kokoontuminen ja yhteistyökumppaneiden tapaaminen, mahdollisten välitavoitteiden kartoitus sekä tietojen välitys eteenpäin sovituille tahoille ovat välttämättömiä toimenpiteitä yhteisten päätavoitteiden onnistumisen kannalta. (Kontio 2010, 8-10.)

Koskivirta (2012) painottaa *Monitoimijaiset verkostot yhteistyön perustana* tekstissään kuuntelevaa ja keskustelevaa vuorovaikutusta verkostotoimijoiden välillä, sekä jokaisen jäsenen tärkeyttä verkostotyön edessä. Työryhmän hyvä ja turvallinen ilmapiiri antavat jäsenilleen mahdollisuuden avoimeen kommunikaatioon ja tarvittaessa rakentavaan kritiikkiin. (Koskivirta 2012, 1-2.)

Verkostotyö mahdollistaa monen eri asiantuntijan avun haastavissa tilanteissa. Haasteena monen eri ammattihenkilön yhteistyössä on löytää toimintamalli, jonka mukaan työskentely toteutetaan. Hankaluuksia yhteistyöhön voivat lisäksi aiheuttaa ajanpuute, työtehtävien heikko tuntemus sekä huono tiedonkulku verkostotyöntekijöiden välillä. Toimivassa yhteistyössä jokaiselle jäsenelle on selvää, mitä tehdään, miten tehdään ja mitä yhteistyöllä tavoitellaan. Tärkeää on myös tavoitteiden selkeys, jäsenten sitoutuminen sekä mahdollisuus muutosvastarintaan työn edessä. Ilmapiirin on oltava positiivinen ja salliva, mikä mahdollistaa jäsenten vastavuoroisen tuenannon. Sallivassa ilmapiirissä omat näkemykset uskalletaan tuoda esiin. (Kontio 2010, 6-7, 18.)

7 Opinnäytetyön toteutus ja kehittämistehtävät

Opinnäytetyön tarkoituksena on ollut koordinoida Lapsen oikeuksien päivänä toteutettavaa Lasten Superpäivää sekä tuottaa asiakasnäkökulmaa Joutsenon Pelastakaa Lapset ry:n toiminnan kehittämiseksi. Joutsenon Pelastakaa Lapset ry:n hallitus esitti toiveen asiakasnäkökulman esiin tuomisesta järjestön toiminnasta. Opinnäytetyön tavoite nousi esiin järjestön tarpeen kautta. Tavoitteeksi muotoutui toiminnan kehittäminen paikallisten lapsiperheiden toiveiden ja tarpeiden kautta.

Asetimme opinnäytetyölle seuraavat kehittämistehtävät:

1. Lasten oikeuksien esiin tuominen ja toteuttaminen sekä lasten osallisuuden lisääminen verkostoyhteistyön avulla Lasten Superpäivä - tapahtumassa
2. Asiakasnäkökulman selvittäminen Joutsenon Pelastakaa Lapset ry:n toiminnan kehittämiseksi

Opinnäytetyömme on toiminnallinen opinnäytetyö, jota tukee laadullinen tutkimusmenetelmä. Toiminnallisen opinnäytetyön lopputuloksena on konkreettinen tuotos (Vilkkä & Airaksinen 2003, 51). Tämän työn lopputuloksena tuotimme verkostoyhteistyönä Lasten Superpäivä-tapahtuman, joka palveli työn kohderyhmää ja paikallisyhdistyksen tilaamaa toimintaa. Selvityksen tekeminen toimii osana toiminnallisen opinnäytetyön toteuttamista. Laadullinen tutkimusmenetelmän auttaa tilanteessa, jossa on tarkoitus selvittää kohderyhmän näkemyksiä halutusta aiheesta. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 51, 63.) Näimme tapahtuman hyvänä tilaisuutena selvittää perheiden tietoisuutta siitä, miten Joutsenon Pelastakaa Lapset ry toi-

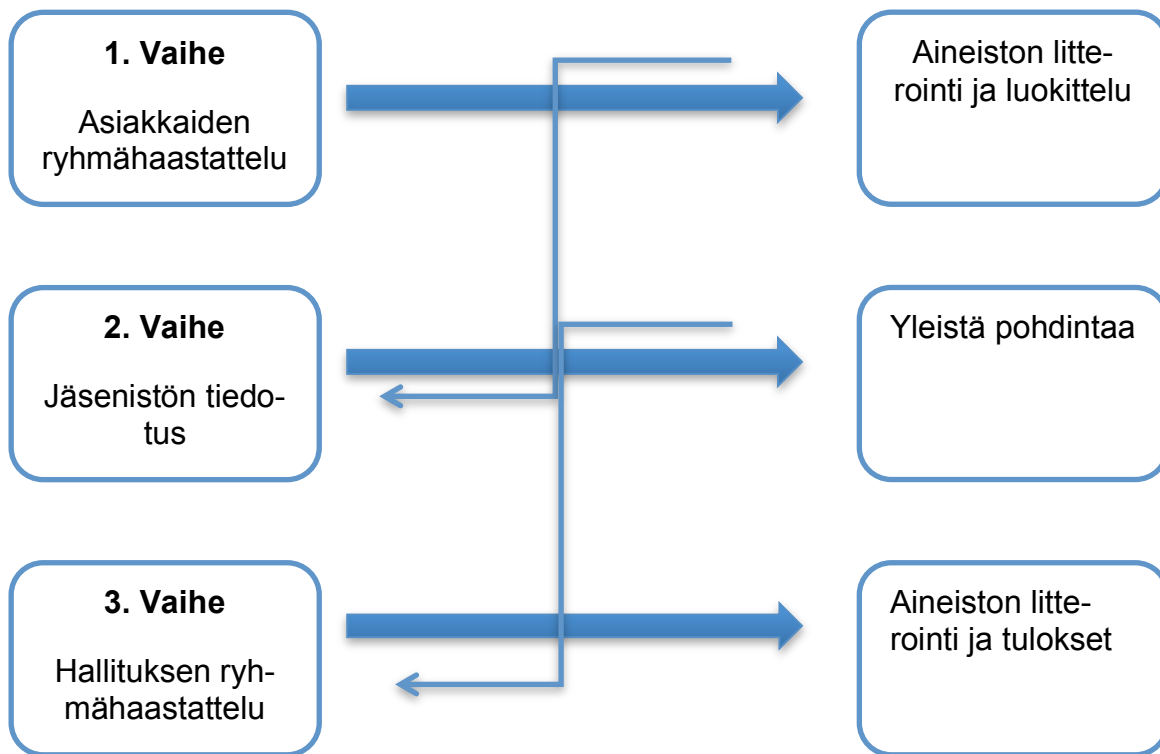
mii paikallisesti lasten ja lapsiperheiden hyväksi, sekä millä tavoin toimintaa toivottiin kehitettävän jatkossa. Tapahtumassa toteutimme seitsemän vanhemman ryhmähaastattelun. Hirsjärven ja Hurmeen (2008) mukaan ryhmähaastattelun merkitys korostuu silloin, kun tarkoituksena on saada aikaan vapaamuotoista keskustelua ja ryhmän kantaa toivottuun asiaan. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 61.) Välineenä toimi Bikva – asiakaslähtöinen arviointi- ja kehittämismenetelmä.

Bikva–menetelmä kehitettiin 1990–luvulla vastaamaan tavanomaisten asiakastyytyväisyystutkimusten tuomiin haasteisiin. Bikva-mallissa asiakkailla on keskeinen rooli. Ajatuksena on, että haastateltavat omaavat oleellista tietoa, josta voi olla apua toiminnan kehittämisessä. (Krogstrup 2004, 7-9). Bikva – arviointi- ja kehittämismenetelmä voidaan toteuttaa ryhmähaastattelulla. Ryhmä voi innostaa arviointiin osallistuneita ottamaan kantaa myös toisten ryhmäläisten perusteluihin ja näin ollen ryhmähaastattelu voi tarjota moninaisempaa palautetta kuin yksilöhaastattelu. (Krogstrup 2004, 10-11, 13.) Menetelmä auttaa näkemään asiakkaiden näkökannan jo olemassa olevista toiminnoista ja toimintatavoista sekä kehittämään toimintaa. Menetelmän avulla pystyimme antamaan kehittämissuhteita Joutsenon Pelastakaa Lapset ry:lle. Ryhmähaastattelulla saimme tietoa paikallisten perheiden tarpeista ja toiveista järjestötyötä kohtaan. Lisäksi menetelmä antoi järjestön jäsenille mahdollisuuden pohtia, millä tavoin paikallista järjestötyötä voidaan tulevaisuudessa kehittää.

Asiakkailta saatu palaute esiteltiin Joutsenon Pelastakaa Lapset ry:n jäsenistölle. Esittely tapahtui syyskokouksessa 28.11.2013. Kokouksessa pohdittiin omaa toimintaa ryhmähaastatteluista saatujen palautteiden kautta. Syyskokouksessa esiin nousseet pohdinnat käsiteltiin Joutsenon Pelastakaa Lapset ry:n hallituksen kokouksessa 6.2.2014.

Seuraava malli kuvaa opinnäytetyöemme haastattelukierroksen etenemisen Bikva-menetelmää mukaillen.

Kuva 2. Malli haastattelukierroksen etenemisestä

8 Lasten Superpäivä

Joutsenon Pelastakaa Lapset ry:n hallituksen kokouksessa tammikuussa 2013 saimme pyynnön toimia marraskuussa järjestettävän Superpäivä-tapahtuman vapaaehtoisina koordinaattoreina. Tehtävänä oli suunnitella ja toteuttaa Lapsen oikeuksien päivän kunniaksi maksuton tapahtuma alueen lapsille ja lapsiperheille sekä kartoittaa ryhmähaastattelulla vanhempien toiveita ja näkemyksiä järjestön toiminnasta. Tapahtuman suunnannäyttäjänä toimi vuonna 2012 järjestetty ensimmäinen Lasten Superpäivä.

8.1 Lasten superpäivän valmistelu

Maaliskuussa 2013 pidetyssä Joutsenon Pelastakaa Lapset ry:n kokouksessa esitimme hyväksytyin idean tehdä Superpäivä-prosessista opinnäytetyön Saimaan ammattikorkea-

koululle. Samassa kokouksessa kartoitimme hallituksen jäsenten toiveita tapahtumalle. Yhteiset toiveet ja tavoitteet kirjattiin ylös, jotta meidän oli helppo lähteä niitä toteuttamaan. Hallituksen jäseniltä nousi seuraavanlaisia toiveita tapahtumaa kohtaan: monipuolisen ohjelman tuottaminen, lasten ja nuorten osallistaminen, maksuttomuus sekä lähialueiden toimijoiden voimavarojen yhdistäminen tapahtuman toteutuksessa. Tärkein toiminnan muoto oli lasten oikeuksien kunnioittaminen oikeuksia toteuttamalla ja niiden tietoisuutta lisäämällä.

Huhti-, touko- ja kesäkuussa työskentelimme yhteistyökumppaneiden hankinnan merkeissä. Osa yhteistyökumppaneista oli ollut mukana tapahtuman järjestämisessä jo edellisenä vuonna, kuitenkin suurin osa oli uusia kumppaneita. Uusien ja vanhojen yhteistyökumppaneiden mukaan saaminen Superpäivän toteutukseen oli melko vaivatonta, mutta aikaa vaativaa. Huomasimme monitoimijaisen yhteistyön vaativan meiltä koordinoijilta hyvää kokonaiskuvan hallintaa ja selkeää viestintää. Yhteistyötä hoidimme sähköpostitse, puhelimitse sekä tapaamalla eri toimijoita. Yhteistyökumppaneiden lista löytyy liitteestä 2.

Syksyllä 2013 jatkoimme tapahtuman suunnittelua aikataulutusten ja yhteistyökumppaneiden informoinnin parissa. Keskityimme tapahtuman markkinoinnin ja mainonnan suunnitteluun. Yhteydenpito Superpäivä-mainoksen suunnittelijan sekä sanomalehti- yhteistyökumppaneiden kanssa oli aktiivista. Superpäivä- mainoksesta teetätimme kolme erilaista versiota: yhden A4-kokoisen (Liite 4), jota jaoimme Lappeenrannan alueella, sekä omat, pelkistetyt versiot mainoksesta lehdille. Aloitimme myös opinnäytetyösuunnitelman tekemisen osana opinnäytetyöprosessia sekä perehdyimme työmme teoriapohjaan. Joutsenon Pelastakaa Lapset ry:n kokouksissa saimme tukea tapahtuman järjestämiseen liittyvissä asioissa. Lokakuussa 2013 esitimme Joutsenon Pelastakaa Lapset ry:n hallitukselle idean, miten selvitämme asiakasnäkökulmaa järjestön toimintaa kohtaan. Hallitus antoi luvan toteuttaa ryhmähaastattelun.

Lasten Superpäivä- tapahtumapaikaksi sovittiin Joutsenohalli. Joutsenohalli on Lappeenrannan Joutsenossa sijaitseva sisäliikuntapaikka, joka kattaa ison liikuntahallitilan, juoksuradan, kuntosalin sekä sosiaalitilat. Joutsenohalli on kokoluokaltaan ja toimivuudeltaan erinomainen isoa tapahtumaa järjestettäessä. Myös paikoitustilaa on runsaasti.

Oletusarvoltaan suuren kävijämäärän tapahtuman turvallisuuteen oli kiinnitettävä tarkasti huomiota. Ennen Superpäivää perehdyimme Joutsenohallin pelastussuunnitelmaan. Var-

mistimme valvojien määrän ja ensiaputaitoisten henkilöiden osallisuuden. Valvojina toimivat Joutsenon Pelastakaa Lapset ry:n hallituksen aktiivijäsenet, joista usealla oli voimassa oleva ensiapukortti, sekä yhteistyökumppanit Saimaan ammattiopisto Sampon lähihoitajaopiskelijat. Lähtökohtana oli, että lapset osallistuisivat toimintaan yhdessä huoltajien kanssa, mikä osaltansa loi turvaa tapahtuman järjestämiseen. Koko opinnäytetyöprosessin aikataulu on liitteenä (Liite 1).

8.2 Toimintapisteiden kuvaus

Superpäivä-tapahtuma sisälsi 16 erilaista toimintapistettä, joista suurin osa sijaitsi liikuntasalissa. Muutamia pisteitä sijoitimme Joutsenohallin aulatiloihin, sillä toiminnan jakaminen salia laajemmalle alueelle oli tarpeen ottaen huomioon oletetun suuren osallistujamäärän. Myös toiminnan laatu asetti erilaisia tilavaatimuksia: onginta vaati sopivan nurkkauksen onnistuakseen ja kasvomaalaus rauhallisen ympäristön. Myös tunnustelupiste sijoittui kasvomaalauksen yhteyteen. Onginta-, kasvomaalaus- ja tunnustelupiste olivat Saimaan ammattiopisto Sampon lähihoitajaopiskelijoiden vastuulla. Eri toimintapisteiden sijoittelussa otettiin huomioon ensisijaisesti turvallisuus. Jokaisessa toimintapisteessä lapsilla oli riittävästi tilaa liikkua ja leikkiä. Toimintapisteissä oli aina yksi tai useampi valvoja läsnä.

Liikunnallisia toimintapisteitä oli yhteensä seitsemän: nassikkapaini, tanssinurkkaus, salibandy, juoksupatja, trampoliini, voimistelutelineet ja lokari - polkuautot. Polkuautoja lukuun ottamatta kaikki muut liikuntapisteet sijaitsivat liikuntasalissa. Polkuautoille oli oma ratansa eri tilassa olevalla juoksusuoralla. Salibandykenttä oli rajattu asiaan kuuluvilla laidoilla, jotta pelaamiseen tarkoitettu tila pysyi hallinnassa. Juoksupatja ja trampoliini oli sijoitettu niin, että vanhempien oli mahdollista ohjata ja auttaa lapsiaan. Juoksupatja sai myös suunta-merkin, jolla vältettiin lasten yhteentörmäykset. Voimistelutelineiden alle laitettiin asianmukaiset patjat ja niiden yhteyteen penkistä tehty liukumäki. Nassikkapainissa sekä tanssinurkkauksessa olivat omat ammattilaisohjaajat, brasilialaisen jiu jitsun mustan vyön opettaja sekä paikallinen tanssinopettaja.

Pienimmille osallistujille oli erikseen oma naperonurkkaus salin perällä. Näin tapahtuman pienimpien lasten oli mahdollista leikkiä omassa turvallisessa paikassa, jossa ei ollut vaaraa jäädä isompien lasten touhujen alle. Saimaan ammattiopisto Sampon lähihoitajaopiskelijoiden Nalle-neuvola, Lappeenrannan kaupungin Lapsiperheiden palveluohjaajan pöytä sekä Vastaanottokeskuksen naisten hiustenletityspiste sijoitettiin myös liikuntasaliin.

Lasten oli mahdollista tuoda taiteellista puoltaan esille salissa sijainneen piirustuspöydän ääressä sekä piirtämällä salin seinälle ripustettuun suureen paperiin. Piirustusseinä tarjosi lapsille tilaisuuden yhteisen taiteen tekemiseen. Lasten taiteellista toimintaa olivat valvomassa Saimaan ammattiopisto Sampon opiskelijat, millä varmistettiin taiteen syntyminen vain sille tarkoitettulle alueelle.

Taikuri, Lappeenrannan naisvoimistelijoiden tyttöjen voimisteluesitykset ja Lappeenrannan musiikkiopiston 0-3-vuotiaiden kantele-esitys vaativat oman paikkansa liikuntasalin yhdestä nurkkauksesta. Esiintymistilan koko oli noin 10x10 metriä, jotta esiintyjillä oli riittävästi tilaa liikkua ja yleisöllä parempi näkyvyys esiintymispaikalle. Tilaa ympäröi ja samalla rajasi noin 50 tuolia. Tuolien eteen lattialle jätettiin ylimääräistä tilaa, jotta lapset pystyivät seuraamaan esityksiä eturivistä.

Joutsenohallin esivalmisteluissa koristeluineen sekä toimintapisteiden sijoittelussa olivat meidän lisäksi mukana Joutsenon Pelastakaa Lapset ry:n aktiivijäsenet sekä Saimaan ammattiopisto Sampon lähihoitajaopiskelijoiden lasten ja nuorten koulutusohjelmaan suuntautunut ryhmä. Tapahtumapaikalla valmistelut aloitettiin klo 12.00, noin neljä tuntia ennen tapahtuman alkua, jotta kaikki saatiin valmiiksi hyvissä ajoin ennen lasten ja perheiden saapumista. Päivän esivalmisteluihin kuuluivat liikuntahallin leikkipisteiden kokoaminen, yhteistyökumppaneiden avustaminen omien pisteiden kokoamisessa, tapahtumapaikan koristelu Pelastakaa Lapset ry:n julisteilla ja ilmapalloilla, juoma- ja karkkitarjottavien esille laitto sekä yhteistyökumppaneille tarjottavien välipalojen ostaminen ja valmistaminen. Tilojen koristelu Pelastakaa Lapset ry:n ilmapalloilla ja julisteilla toivat esille Lapsen oikeuksia ja järjestön toimintaa Lapsen oikeuksien hyväksi. Lisäksi Lapsen oikeuksien sopimusta tuotiin esille lähihoitaja-opiskelijoiden tietoisuina, joista he tapahtumakuulutusten aikana tiedottivat.

8.3 Superpäivän aikataulu

Lasten Superpäivä-tapahtuma ajoittui kello 16.00- 20.00. Taulukko 3 kuvaa tapahtuman aikataulutuksen. Taulukko auttoi meitä tapahtuman koordinoijina pysymään ajan tasalla illan toteutuksesta.

Yhteistyökumppani	Toimintapiste	Kellonaika
Joutsenolehti	Piirustusnurkkaus	16.00- 20.00
Saimaan ammattiopisto Sampo	Kasvomaalaus, piirustusseinä, onginta, tunnustelupiste	16.00- 20.00
Lapsiperheiden palveluohjaaja	Palveluohjaajan neuvontapiste vanhemmille	16.00- 18.00
Liikunta yhdistää -hanke	Nassikkapaini	16.00- 20.00
Joutsenon vastaanotto-keskus	Hiusten letityspiste	16.45- 19.45
Tanssittaja	Tanssinurkkaus	18.45- 20.00
Lappeenrannan naisvoimistelijat	Tanssiesitys x2	17.15- 17.30
Lappeenrannan musiikkiopisto	0-3-vuotiaiden lasten kantele-esitys	18.30- 18.45
Taikuri	Taikurishow x2	17.30- 18.00

Taulukko 3. Tapahtuma-aikataulu

8.4 Asiakasnäkökulman esiin tuominen

Ryhmähaastattelun ensimmäisessä, asiakkaiden osallistamis- vaiheessa käytimme teema-haastattelua. Teemahaastattelu toteutetaan valmiiksi valittujen teemojen ympärille ja sitä tarkennetaan haastatteluun liittyvien kysymysten avulla (Tuomi & Sarajärvi 2009, 75). Haastattelukysymyksillä pyrittiin saamaan mahdollisimman kattava kuvaus asiakkaiden tarpeista ja toiveista järjestön toimintaa kohtaan. Kysymykset nousivat esiin opinnäytetyön kehittämistehtävien kautta. Selvitimme paikallisten lapsiperheiden tietämystä Joutsenon Pelastakaa Lapset ry:n toiminnasta: ovatko toimintamuodot entuudestaan tuttuja, mistä toiminnoista haastateltavien perheet hyötyisivät ja miten voisimme kehittää paikallisjärjestön toimintaa sekä erityisesti Superpäivä – tapahtumaa. Asiakkaiden ryhmähaastatteluaineisto

litteroitiin ja analysoitiin ennen järjestön jäsenistön haastattelua. Jäsenistön haastattelu toteutettiin paikallisjärjestön syyskokouksessa, mikä aikataulullisesti sijoittui lähelle Superpäivän toteutusta. Hyvänä asiana koettiin jäsenistön haastattelun sijoittuminen noin viikon päähän asiakashaastattelusta, näin ensimmäisen vaiheen haastattelu oli tuoreena mielessä. Haastattelukierroksen kolmas vaihe toteutettiin Joutsenon Pelastakaa Lapset järjestön hallituksen kokouksessa. Bikva- menetelmän mukaisesti tarkoituksena on johtajien osallistaminen oman toimintansa pohdintaan aikaisemmista haastatteluista nousseiden näkemysten valossa (Krogstrup 2004, 15). Hallituksen jäsenistö arvioi omaa toimintaansa kehittämisen näkökulmasta.

Teemahaastattelu antoi mahdollisuuden avoimeen, keskustelunomaiseen ryhmähaastattelutilanteeseen, jossa kysymysten asettelu ja sanamuodot pystyttiin valitsemaan luonnollisesti tilanteen mukaan. Tarkoituksena oli saada aikaan mahdollisimman luonteva keskustelu valitun teeman ja sen myötä esiin nousseiden näkemysten ja ideoiden ympärille. Haastattelut nauhoitettiin haastateltavien suostumuksella. Hirsjärven ja Hurmeen (2008) mukaan nauhoitettu haastattelu antaa mahdollisuuden vapautuneeseen ja sujuvaan keskusteluun ilman katkoja. Lisäksi keskustelusta saadaan säilytettyä olennaisia seikkoja, joita ei haastattelija välttämättä kykene tilanteessa kirjoittamalla tuottamaan. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 92.)

Toiminnallisissa opinnäytetöissä haastattelujen puhtaaksi kirjoittaminen on syytä keskittää tietoon, jota tarvitaan sisällön kehittämiseen ja joka on kohderyhmän kannalta oleellista. Toiminnallisissa opinnäytetöissä haastattelujen purku ei ole yhtä täsmällistä ja järjestelmällistä kuin tutkimuksellisissa opinnäytetöissä. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 63-64.) Tämän vuoksi tuomme ryhmähaastattelutuloksissa esiin ainoastaan opinnäytetyömme kehittämistehtävää vastaavia ja tilaajia hyödyntäviä seikkoja.

9 Superpäivän yhteenveto

Lapsen oikeuksien päivänä, marraskuussa 2013 järjestetty Lasten Superkeskiviikko - tapahtuma keräsi kävijämääräksi n. 450 lasta ja aikuista. Kävijämäärä kasvoi lähes 300 lapsella ja aikuisella edellisestä vuodesta. Osaltaan kävijämäärän nousua selittää mainonnan lisääminen, josta saimme kiitosta tapahtumaan osallistuneilta vanhemmilta. Olimme tyytyväisiä osallistuneiden runsaaseen määrään. Tapahtumaan osallistuneiden perheiden sekä Joutsenon Pelastakaa Lapset ry:n hallituksen palaute tapahtumasta oli positiivista.

Lasten oikeuksien esiin tuominen ja toteuttaminen sekä lasten osallisuuden lisääminen muodostivat yhden opinnäytetyömme kehitystehtävän. Lasten oikeuksia tuotiin esiin leikin ja yhdessäolon kautta. Tapahtuman suunnittelussa huomioitiin eri-ikäisten lasten mielenkiinnon kohteet ja osallistettiin lapsia ja nuoria esiintyjinä ja toimijoina tapahtumassa. Käytännössä tämä näkyi Saimaan ammattiopisto Sampon opiskelijoiden työpanoksena eri tapahtumapaisteissa, Lappeenrannan Naisvoimistelijoiden kahden lapsiryhmän ohjelmanumeroina sekä Lappeenrannan musiikkiopiston 0-3 -vuotiaiden kantele-esityksenä. Tapahtumapaikkana toimi suuri sisäliikuntasali, joka mahdollisti erilaisten leikki-, peli- ja toimintapaikkojen sijoittelun käyttäjien kannalta suotuisasti. Ohjelmanumerot esitettiin omalla rajatulla alueella, mikä ei estänyt muuta toimintaa salissa. Lapset pystyivät itse valitsemaan oman toimintansa.

Lapsen oikeuksien sopimuksen artiklan 22 mukaan valtiota veloitetaan huolehtimaan pakolaislasten oikeuksien toteutumisesta (Hetemäki 2011, 231). Joutsenon vastaanottokeskuksen lapsiperheille kustannettiin Joutsenon Pelastakaa Lapset ry:n puolesta linja-autokyyditys tapahtumapaikalle, ja näin myös vastaanottokeskuksen lasten läsnäolo Superkeskiviikossa mahdollistui.

Hanna Heinosen ja Maarit Kuikan mukaan (2013) vanhempien kasvatustehtävän tukeminen kaikissa elämäntilanteissa on yhteiskunnan tärkein tavoite (Heinonen & Kuikka 2013, 214.) Tapahtuma tarjosi vanhemmille mahdollisuuden kohdata samassa elämäntilanteessa olevia toisia vanhempia. Lisäksi tarjosimme vanhemmille palveluohjausta ja -neuvontaa Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden hyvinvointineuvolan palveluohjaajan läsnäololla.

Merkittävä osa tapahtuman suunnittelua ja toteutusta oli Etelä-Karjalan alueella toimivien yksityisten ja julkisten toimijoiden sekä järjestöjen yhteistyön rakentuminen. Kaikki ennalta sovitut yhteistyökumppanit osallistuivat Superkeskiviikko-tapahtumapäivään. Jokaisella oli oma tärkeä roolinsa tapahtuman toteutuksessa. Lisäksi yhteistyökumppanit kertoivat olevansa halukkaita jatkamaan yhteistyötä myös tulevaisuudessa. Verkostoyhteistyön koemme olleen antoisaa ja opettavaista tapahtuman järjestämisen tiimoilta. Olimme tyytyväisiä yhteistyön laatuun.

Asiakasnäkökulman selvittämiseksi toteutettu ryhmähaastattelu antoi Joutsenon Pelastakaa Lapset ry:lle osviittaa alueen lapsiperheiden toiveista ja tarpeista lapsiperheille suunnattua toimintaa kohtaan. Ryhmähaastattelussa esille tulleet seikat antoivat tietoa, jota järjestön on

mahdollista hyödyntää tulevaisuuden toiminnassa. Hyviä ohjeita saatiin muun muassa tunnettavuuden parantamiseksi. Erityisesti lapsiperheet tavoittavasta internet mainonnasta järjestö sai paljon uutta tietoa, jota hyödynnettiin jo kevään 2014 aikana perustamalla omat kotisivut. Haastattelu palveli etukäteen määriteltyä tarkoitustaan. Asiakasnäkökulman lisäksi haastattelu poiki uusia yhteistyökumppaneita järjestölle. Haastattelun luotettavuutta lisää haastateltavien sitaatit luvussa 10. Haastateltavien tunnistamattomuus on varmistettu poistamalla tuloksista yksityiskohtaista tietoa heidän yksityiselämästään.

10 Ryhmähaastattelun tulokset

Ensimmäisen vaiheen ryhmähaastatteluun osallistui seitsemän vanhempaa. Valitsimme haastateltavat satunnaisella otoksella Superpäivä- tapahtuman osallistujien joukosta. Valinnan kriteerinä oli vanhempi, joka käyttää Joutsenon alueen palveluja. Esitimme haastattelupyynnön henkilökohtaisesti. Kaikki kysytyt eivät halunneet osallistua haastatteluun. Jatkoimme haastateltavien etsimistä, kunnes saimme seitsemän osallistujaa. Kaikki haastateltavat olivat naisia, vaikka pyrimme saamaan myös miehiä haastateltavien joukkoon. Haastattelua varten olimme valmiiksi varanneet kokoustilan Joutsenohallista. Haastattelu alkoi noin kello 18.30 ja loppui noin kello 18.55. Haastattelussa oli läsnä seitsemän vanhempaa meidän kahden haastattelijan lisäksi (yhteensä yhdeksän henkilöä.)

Haastattelu aloitettiin kysymällä haastateltavien tietämystä Joutsenon Pelastakaa Lapset ry:n toiminnasta. Haastateltaville kerrottiin viime vuosina toteutetuista toiminnoista alueella: Eväitä elämälle -kampanja, joka sisältää harraste- ja oppimateriaalituen, Joulupuu-keräys, syysmuotinäytös, Nenäpäivä, Lappeenrannan kaupungin kanssa yhteistyössä toteutettu lasten liikuntamaa ja Lasten Superpäivä. Ilmeni, että järjestön toiminta ei ollut kovinkaan tuttua haastateltaville. Osa haastateltavista ei tiennyt lainkaan järjestön toiminnasta ja osa tiesi muutamasta näkyvämmästä toimintamuodosta, kuten liikuntamaa, Superpäivä ja Joulupuu-keräys. Pelastakaa Lapset ry valtakunnallisena toimijana oli nimellisesti tuttu haastateltaville.

Järjestö nimenä on sillai tuttu, oon kyl kuullu. (Haastateltava nro1.)

En tiedä, mitä Joutsenossa teillä on. (Haastateltava nro 2.)

Yleisesti haastateltavat pitivät Joutsenon Pelastakaa Lapset ry:n toimintaa alueella tärkeänä ja toivoivat yhdistyksen panostavan enemmän toimintamuotojen mainostamiseen, jotta asukkaiden tietoisuus palveluista lisääntyisi. Superkeskiviikon mainontaa haastateltavat pitivät onnistuneena. Haastateltavat kokivat lehtimainonnan lisäksi internetmainonnan tavoittavan parhaiten lapsiperheet.

Seuraavaksi haastateltavilta kysyttiin kehittämissuhteita Joutsenon Pelastakaa Lapset ry:n toimintaan. Jokainen haastateltava toi omia kehittämissuhteita esille, ja keskustelu muodostui aktiiviseksi haastateltavien kesken. Osa haastateltavista oli sitä mieltä, että viikonloppuisin perheillä on muuta tekemistä, mutta arkipäiviin ja -iltoihin toivottiin pienlapsiperheille kohdistettua toimintaa. Esille nousi ideoita perhepuistotoiminnasta, ulkoliikuntaharrasteista ja sisäliikuntamahdollisuuksien lisäämisestä. Toiminnan toivottiin olevan mahdollisimman sitouttamatonta.

Pääsis vähä useammin ku sunnuntaisin. (Haastateltava nro 7.)

Kuitekii sillai et ei tarvis joka viikko sitoutuu siihe hommaa. (Haastateltava nro 4.)

Semmone mihi tullaa vaa ja ollaa ja vähä tehää jotai. (Haastateltava nro 5.)

Ilman semmosta hirveetä pakkoo. (Haastateltava nro 4.)

Esille nousi myös toive ohjatusta toiminnasta lapsille, mikä mahdollistaisi vanhempien vapaamman oleskelun ja seurustelun.

Kenties et siel ois joku leikittämässä. (Haastateltava nro 1.)

Et vanhemmat vois vähä sitte siinä ottaa rennommi ja keskustella keskenää ettei mee sit omansa perässä koko ajan. (Haastateltava nro 6.)

Haastateltavat toivoivat eri ikä- ja väestöryhmien yhdistämistä toiminnassa. Joutsenossa Konnunsuolla toimivan vastaanottokeskuksen asukkaiden ja paikallisten kesken toivottiin tutustumismahdollisuuksia lisää sekä paikallisten ikäihmisten ja lapsiperheiden yhteistä toimintaa.

Ei tarvii niiku pelkästää lapsiperheitä ku vois niiku yhittää nimenomaan koska kaikil ei sit taas oo mummoo eikä tällasiäkää ees. (Haastateltava nro 2.)

Osa haastateltavista toivoi lisää talkoohenkeä vanhempien kesken erilaisten aktiviteettien järjestämiseen. Samalla yksi haastateltavista pohti omien voimavarojensa riittämättömyyttä osallistua perheitä yhdistävien tapaamisten järjestämiseen. Haastateltava koki parhaaksi vaihtoehdoksi ulkopuolisen tahon järjestämät tapaamis- ja kokoontumismahdollisuudet.

Harvemmin meillä pienten lasten äideillä riittää enää virtaa järkkäillä kokoontumisia. (Haastateltava nro 7.)

Yhdessä haastateltavien ja haastattelijoiden kesken pohdittiin sitä, missä julkisissa tiloissa olisi mahdollista kokoontua ilmaiseksi. Monelle haastatellulle tuli yllätyksenä tilojen vähyys.

Ei oo tietoo mist sais maksuttomii tiloi mihikii. (Haastateltava nro 7.)

Mitään et saa nykyään enää ilmasiks. (Haastateltava nro 1.)

Eiks tueta tämmössiä järjestöjä sitte enää? (Haastateltava nro 3.)

Kevääksi toivottiin lisää tapahtumia. Haastateltavat kokivat suurimman osan lapsiperheiden tapahtumista sijoittuvan syksyksi. Ryhmähaastatteluissa esitettiin toive vastaavanlaisen tapahtuman järjestämisestä kaksi kertaa vuodessa. Kokonaisvaltaisesti haastattelusta nousi esille tarve lisätä pienlapsiperheille suunnattua toimintaa alueella sekä vanhempien tarve saada vertaistukea samassa elämäntilanteessa olevilta vanhemmilta.

Olemme pelkistäneet ensimmäisen vaiheen asiakashaastattelun alkuperäisilmaukset taulukon 4 esimerkin mukaisesti. Koimme luokittelun helpottavan tulosten esiin tuomista ja yhteisiä pohdintoja paikallisjärjestön jäsenten ja tämän jälkeen järjestön hallituksen kanssa.

Alkuperäisilmaus	Pelkistettyilmaus
<i>Nimenä on tuttu mut ei oo mitään käsitystä.</i>	Toiminta ei ole näkyvää
<i>Perhekahvila mis ei oo kahvii.</i>	Perheiden yhdessäoloa, yhteen koontumista
<i>Pääsis vähä useemmi ku sunnuntai-sin.</i>	Toiminnan lisääminen

Taulukko 4. Esimerkki haastatteluaineiston pelkistämisestä

Seuraavassa vaiheessa pelkistetyt ilmaukset ryhmitellään alaluokiksi sisältönsä perusteella (Tuomi & Sarajärvi 2009, 110). Taulukossa 5 on esitelty neljä alaluokkaa, joihin vastaavat pelkistetyt ilmaukset sisältyvät.

Pelkistetty ilmaus	Ryhmittely alaluokaksi
Toiminta ei ole näkyvää Tieto järjestöstä kuulopuheiden perusteella Ei tietoa paikallisesta lapsiperhetoiminnasta	Toiminnan näkyvyyden lisääminen
Tarve aikuiskontakteille Eri sukupolvia yhdistävää toimintaa Perheiden yhdessäoloa, yhteen koontumista Perheiden talkootyötä Leikkitoiminnan lisääminen Perhekahvilatoiminta	Tarve yhdessäoloon
Toiminnan lisääminen arkeen Toiminnan lisääminen kevätkaudelle	Ohjatun arkitoiminnan lisääminen
Yhteistä toimintaa Joutsenon vastaanottokeskuksen perheiden kanssa Yhteistyötä Mannerheimin Lastensuojeluliiton kanssa Yhteistyötä Monikkoperheyhdistyksen kanssa	Yhteistyön lisääminen eri toimijoiden kesken

Taulukko 5. Haastatteluaineiston ryhmittely

Taulukossa 6 esitämme aineiston ryhmittelyn jatkamisen edelleen alaluokista yläluokkiin. Pelkistettyjä ilmauksia yhdistelemällä saatiin kolme yläluokkaa sekä ryhmittelyssä esiin nousseet kaikkia luokkia yhdistävä luokka.

Alaluokka	Yläluokka	Yhdistävä luokka
Toiminnan näkyvyyden lisääminen	Toiminnan sisällöstä tiedottaminen ja markkinoinnin kehittäminen	Yhdistystoimintaa toivotaan kehitettävän, toiminta koetaan tärkeäksi
Tarve yhdessäoloon Ohjatun arkitoiminnan lisääminen	Lapsiperhetoiminnan monipuolistaminen	
Yhteistyön lisääminen eri toimijoiden kesken	Verkostoyhteistyön laajentaminen	

Taulukko 6. Haastatteluaineistosta nousseet alaluokat, yläluokat ja yhdistävä luokka

Haastattelukierroksen toisessa vaiheessa asiakkailta nousseet näkemykset esiteltiin Joutsenon Pelastakaa Lapset ry:n jäsenistölle. Tarkoituksena oli yhdessä jäsenistön kanssa pohtia asiakkaiden palautetta. Jäsenet ottivat mielellään vastaan asiakkaiden palautteen ja kuuntelivat haastattelutuloksia. Jäsenistöltä ei sen sijaan noussut mitään erityisiä ideoita tai ajatuksia toiminnan kehittämiseen, näin ollen haastattelu jäi yleisen pohdinnan ja keskustelun tasolle. Asiakkaiden antamaa palautetta arvostettiin, ja se koettiin tärkeäksi toiminnan kehittämisen kannalta.

Asiakkaiden ryhmähaastattelutulokset sekä jäsenistön tyytyväisyys vietiin eteenpäin haastattelukierroksen kolmannessa vaiheessa hallituksen jäsenille. Keskustelun painopiste kohdistui toiminnan kehittämisen näkökulmaan. Haastattelun aikana pohdittiin järjestön mennyttä ja tulevaa toimintaa sekä pyrittiin ideoimaan uusia lähestymistapoja lapsille ja lapsiperheille tarjottavissa toiminnoissa. Hallituksen jäsenet esittivät mielenkiintoaan haastattelutuloksia kohtaan aktiivisella reflektoinnilla ja pohdinnalla. Hallitus koki tärkeänä asiakkaiden ja jäsenistön kuulemisen toiminnan kehittämisessä.

Hallituksen haastattelussa eniten keskustelua herättivät asiakkaiden runsaat toiveet ja tarpeet järjestön toimintaa kohtaan. Haastattelussa keskusteltiin yleisesti lapsiperheille tarjottavista palveluista. Palveluita nähtiin Etelä-Karjalan alueella olevan ajoittain monipuolisestikin tarjolla. Haasteeksi koettiin sellaisen mainontakanavan löytäminen, joka parhaiten tavoittaisi tämän päivän lapsiperheet. Asiakashaastattelussa esiin noussut järjestön internet-

mainonnan lisääminen koettiin tärkeäksi viestiksi. Sen myötä järjestö on kevään 2014 aikana avannut omat kotisivut. Lisäksi järjestössä tullaan käyttämään työvälineenä sosiaalista mediaa toiminnan sisällön tiedottamisessa perustamalla järjestön omat fanisivut Facebook-yhteisöpalveluun.

Vanhempien toive lasten ohjatusta toiminnasta kaavailtiin toteutettavaksi marraskuun 2014 Lasten Superpäivässä. Lisäksi toive sukupolvirajoja ylittävästä toiminnasta otettiin hallituksessa mielenkiinnolla vastaan. Ikäihmisten ja lapsiperheiden yhteistoimintaa lähdettiin välittömästi ideoimaan. Tulevaa Lasten Superpäivää 2014 varten, kaavailtiin tapahtumapaikan läheisen palvelukeskuksen ikäihmisten kutsumista mukaan toimintaan. Ajatus yhteistyön viriämisestä nähtiin tärkeänä tavoitteena tulevan Superpäivän suunnittelun osalta.

Mitäs jos sen Supertorstain nyt yheks teemaks laittaiskii niiku ikäihmisten ja perheiden joutain.. (Haastateltava nro 12.)

Siin ois niinku kaks isoo paikkaa mis ois valtavasti ikäihmisii niinku lähellä tota urheilutaloo. (Haastateltava nro 10.)

Heillehä vois laittaa iha kutsut, tai olla yhteydes ja käyä paikapääällä hei kaa jutellemas tästä. (Haastateltava nro 8.)

Aikaisempien haastatteluaineistojen pohjalta esiin nousseet ajatukset kaupungin tyhjillään olevista tiloista herättivät keskustelua myös hallituksen jäsenten keskuudessa. Haastattelussa pohdittiin Joutsenon kaupunginosan tyhjillään olevien liiketilojen mahdollisuuksia muun muassa perhekahvilan ylläpitämiseen. Tyhjien liiketilojen vuokraaminen nosti esiin ajatuksia yhteistyöstä Mannerheimin Lastensuojeluliiton Joutsenon paikallisyhdistyksen kanssa. Suurempi joukko toimijoita tarjoaisi paremmat mahdollisuudet jatkuvan toiminnan, esimerkiksi perhekahvilan ylläpitämiseen. Hallitus katsoi tärkeäksi lähteä kehittämään yhteistyötä Joutsenon Mannerheimin Lastensuojeluliiton kanssa, kutsumalla järjestö mukaan syksyllä 2014 toteutettavaan kokoukseen. Lisäksi vanhempien toive perheiden yhteisestä toiminnasta Joutsenon vastaanottokeskuksen asukkaiden kanssa keräsi kiinnostusta hallituksessa. Välittömästi aloitettiin ideointi vastaavanlaisen toiminnan toteuttamisesta.

Sehä vois joskus se bussikuljetus olla päivastoikii. (Haastateltava nro 12.)

Semmoneha vois olla, et tois nimeomaa tuolt kirkolt niit lapsii vastaanottokeskuksee. (Haastateltava nro 7.)

Järjestön toiminnan kehittämisen kannalta tärkeimmäksi tekijäksi nousi tarve uusille, toimiville jäsenille.

Tärkeä asia mikä tulis viiä eteepäi on se, et tarvitaa jäseniä lisää. Rankka tosiasia on et pienel ryhmällä ei riitä resurssit. (Haastateltava nro12.)

Vähäinenkin määrä uusia jäseniä tukisi järjestön toimintaa ja sen kehittymistä yhä suuremmissa määrin alueen lasten oikeuksia edistäväksi.

11 Pohdinta

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on ollut järjestää Lapsen oikeuksien esille tuomiseksi tapahtuma, jonka toteutuksessa hyödynnetään verkostoyhteistyötä. Lisäksi tarkoituksena on ollut tuottaa opinnäytetyön tilaajalle, Joutsenon Pelastakaa lapset ry:lle, tietoa paikallisten lapsiperheiden tarpeista ja toiveista. Opinnäytetyön tavoite nousi esiin järjestön tarpeesta. Tavoitteeksi muodostui toiminnan kehittäminen paikallisten lapsiperheiden toiveiden ja tarpeiden kautta. Järjestön hallituksen toiveena oli, että tapahtuma kokoaisi yhteen suuren joukon lasten oikeuksista ja niiden edistämisestä kiinnostuneita kansalaisia sekä antaisi näkyvyyttä lasten oikeuksille.

Opinnäytetyömme lähtökohtana toimi valtakunnallinen Pelastakaa Lapset ry:n toimintastrategia vuosille 2013–2014. Toimintastrategiassa eritellään kotimaisen työn yhdeksi painopistealueeksi kansalaisyhteiskunnan toiminnan vahvistaminen lapsen oikeuksien puolesta. Tästä heijastuvat lasten yhdenvertainen mahdollisuus osallistua toimintoihin, verkostotyön hyödyntäminen, kohderyhmien mukaan ottaminen toimintamuotojen kehittämiseen, yhdenvertaisuuden ja yhteisöllisyyden lisääminen. (Pelastakaa Lapset ry 2013b, 7.) Toteutuksessa huomioimme lasten yhdenvertaista mahdollisuutta osallistua tapahtumaan sen maksuttomuudella. Lasten osallistaminen toimintaan tuotiin esiin lasten osallisuudella tapahtuman järjestämisessä. Kokonaisuudessaan Superpäivän toteutus mahdollistui verkostotyön avulla. Tapahtuma tarjosi mahdollisuuden paikallisten perheiden kohtaamiseen ja yhteisöllisyyden vahvistumiseen.

Lapsen oikeuksien päivänä järjestetyssä Superpäivä-tapahtumassa oli kävijöitä yhteensä noin 450 henkeä, mikä ylitti odotuksemme. Runsas kävijämäärä osoitti tapahtuman tarpeellisuuden. Onneksemme tilat olivat riittävät vastaanottamaan suuren osallistujamäärän, eikä

ahdinkoa syntynyt. Osa lapsista ja vanhemmista antoi suoraa positiivista palautetta tapahtuman toteutuksesta. Lasten Superpäivän järjestäminen oli vaativaa, joten muun hallituksen jäsenistön tuki oli tärkeää. Superpäivä kokonaisuudessaan toiminnallisen opinnäytetyön tuotoksena oli suuri. Haasteellisena koimme suuren kokonaisuuden hallinnan ja jatkuvan ajan tasalla pysymisen. Osalla hallituksen jäsenistä oli kokemusta vastaavanlaisen tapahtuman järjestämisestä, ja näin ollen apua oli saatavilla tarpeen vaatiessa.

Merkittävä osa Superpäivän suunnittelua ja toteutusta oli Etelä-Karjalan alueella toimivien yritysten, järjestöjen ja yksittäisten toimijoiden yhteistyön viriäminen lasten oikeuksien edessä ja lapsiperheiden hyväksi. Opinnäytetyölle asetimme yhdeksi tavoitteeksi monitoimijaisen yhteistyön lisäämisen lapsiperheiden hyväksi, mikä käytännön tapahtumassa toteutui onnistuneesti. Verkostotyössä olennaista oli erilaisen osaamisen hyödyntäminen yhteistyön kautta. Prosessityön jatkuvat muutokset ja muutoksien mukana pysyminen tuntuivat aika-ajoin haasteellisilta. Pulmallinen tilanne syntyi esimerkiksi yhteistyökumppanin aikataulun pettäessä, mikä vaikutti meidän vastuullamme olleeseen kokonaisaikataulutukseen. Tämä tapahtumasarja osoitti meille koordinoijina konkreettisesti verkostoyhteistyön haasteellisuuden. Verkostotoimijoiden omat persoonallisuuspiirteet voivat vaikuttaa yhteisen työn tekemiseen positiivisesti tai negatiivisesti. Verkostotyön mielenkiintoa lisäsi kuitenkin oman työn tuloksen näkyvyys ja edistyminen. Opimme miten eri toimijoiden tieto ja osaaminen näkyvästi täydensivät toisiaan.

Tapahtumaan osallistuneiden joukosta poimimme satunnaisella otoksella seitsemän hengen haastatteluryhmän. Haastattelu tuotti Joutsenon Pelastakaa Lapset ry:lle tietoa, jota järjestö ryhtyi käyttämään kehittääkseen omaa toimintaansa. Haastateltavat kokivat Lapsen oikeuksien päivänä järjestetyn Superpäivän olevan tapahtuma, jonka voisi järjestää kaksi kertaa vuodessa. Tapahtuman kehittämisideoina ehdotettiin ohjatun toiminnan ja eri-ikäisille tarkoitettujen toimintapisteiden lisäämistä. Ohjatun toiminnan toivottiin lisäävän vanhempien mahdollisuuksia seurustella toisten vanhempien kanssa. Järjestön heikko tunnettavuus haastateltavien keskuudessa tuli yllätyksenä. Järjestö sai haastateltavilta hyviä ohjeita tunnettavuutensa parantamiseksi. Lisäksi ehdotuksia tuli muun muassa perhepuistotoiminnan kehittämisestä sekä ulkoliikuntaharrastusten ja sisäliikuntamahdollisuuksien lisäämisestä vapaaehtoistyön voimin. Samalla tuli esille aikuiskontaktien tarve pienlapsiperheiden arjessa. Asiakkaiden ryhmähaastattelu antoi selkeän viestin lapsiperheille suunnatun toiminnan tarpeellisuudesta ja riittämättömyydestä alueella.

Bikva – asiakaslähtöisen arviointi ja kehittämismenetelmän avulla tuotetut ryhmähaastattelutilanteet nauhoitettiin ja purettiin huolellisesti, mikä lisäsi saatujen tulosten luotettavuutta. Ryhmähaastattelutuloksissa toimme esiin opinnäytetyömme kehittämistehtäviä vastaavia ja tilaajia hyödyntäviä seikkoja. Luotettavuutta lisäävät myös haastateltavien sitaatit. Tunnistamattomuus on varmistettu poistamalla tuloksista yksityiskohtaista tietoa haastateltavien yksityiselämästä. Bikva–menetelmän avulla ilmi tulleita tuloksia Joutsenon Pelastakaa Lapset ry on jo hyödyntänyt alueella tehtävää vapaaehtoistoimintaa suunniteltaessa ja järjestettäessä: Järjestön internetsivustot ovat auneet tammikuussa 2014 ja yhteisöpalvelu Facebookin fanisivustot ovat suunnitteilla. Yhteistyö Joutsenon vastaanottokeskuksen kanssa on lisääntynyt, ja syksyksi on muun muassa suunnitelmissa toimintapäivä. Toimintapäivä järjestetään vastaanottokeskuksella, johon halukkaat Joutsenon alueen lapsiperheet saavat bussikuljetuksen Joutsenon Pelastakaa Lapset ry:n kautta. Lisäksi Mannerheimin Lastensuojeluliiton Joutsenon alueyhdistyksen ja Joutsenon Pelastakaa Lapset ry:n kesken on sovittu yhteinen kokous, jossa yhteistyökuvioita lähdetään kehittämään. Perhekahvila on yksi mahdollinen tuleva yhteistyön muoto.

Joutsenon Pelastakaa Lapset ry:n hallituksen jäsen ehdotti tarpeelliseksi jatkotutkimusaiheeksi paneutumista opinnäytetyön tuloksiin ja uuden selvityksen toteuttamista noin kolmen vuoden kuluttua tämän työn valmistumisen jälkeen. Uudessa selvityksessä voitaisiin kartoittaa kohderyhmän ja omien jäsenten näkemyksiä järjestön onnistumisesta kehittämistyössä. Toisena jatkotutkimusaiheena nousi esiin järjestön ja alueella sijaitsevan vastaanottokeskuksen yhteistyön alkamisen ja toteutumisen myötä myös sen kehittäminen tulevaisuudessa.

Sosionomi (AMK) tutkintoon määritellyt ydinosaamisalueet näkyivät toiminnallisen opinnäytetyön eri vaiheissa. Yhteiskunnallinen tietoisuus ja vaikuttaminen, sosiokulttuurinen osaaminen, arkielämän ja sosiaalisen toimintakyvyn tukeminen, toimintajärjestelmän tunteminen ja palvelujen kehittäminen ovat olennainen osa järjestötyöskentelyä. Tapahtuman kautta saimme olla oppimassa yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinoja. Tapahtuman yhteistyökumppaneiden kautta lisääntynyt palvelujärjestelmän tunteminen antoi meille ammattilaisina paremmat tiedot ja taidot tukea lasten ja lapsiperheiden arkea ja sosiaalista toimintakykyä. Erityisesti ymmärrys lasten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin tukemisen tärkeydestä nousi korostetusti esiin opinnäytetyöprosessin aikana. Lisäksi sosionomi (AMK) ydintaidoista esiin nousi erityisesti työyhteisössä toimimisen ja työn organisoimisen taito laajan yhteistyöverkos-

ton kautta. Bikva– asiakaslähtöisen arviointi- ja kehittämismenetelmän avulla pystyimme kehittämään tutkimisen taitojamme. Lastentarhanopettajan työssä on tärkeää ymmärtää lapsen oikeuksien sopimuksen sisältö sekä sen merkitys laadukkaan varhaiskasvatustyön edellytyksenä. Suomalaisessa varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa osoitetaan selkeästi Lapsen oikeuksien sopimuksen arvot ja niiden kautta muodostetut keskeisimmät varhaiskasvatuksen periaatteet (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 12)

Vapaaehtoistyön ja vapaaehtoistoiminnan mukanaan tuomat kokemukset ja elämykset ovat olleet merkittäviä voimavaroja meille ollessamme osallisina Joutsenon Pelastakaa Lapset ry:n toiminnassa. Yhteisten arvojen eteen työskentely, työn tuottaman ilon näkeminen palveluiden saajissa, yhteisöllisyyden kokemus aktiivijäsenten muodostamassa porukassa ja kokemus siitä, että on osaltaan vaikuttamassa ja tekemässä hyvää, antavat aihetta iloon ja tyytyväisyyteen. Nämä kokemukset pitävät yllä omaa motivaatiota vapaaehtoistyöhön, joka onkin Nylundin ja Yeungin mukaan vapaaehtoistoiminnan kivijalka (Nylund & Yeungin 2005, 10). Opinnäytetyöllä olemme halunneet tuoda esiin yhteisen toiminnan tärkeyden yhteisöllisyyden vahvistamisessa. Pienikin joukko voi saada aikaan suuria asioita.

Kuvat

Kuva 1. Lapsiperheiden määrän kehitys 1990-2012, s. 8

Kuva 2. Malli haastattelukierroksen etenemisestä, s. 25

Taulukot

Taulukko 1. Naisten ja miesten käyttämä aika ansiotyöhön, kotitöihin ja vapaa-aikaan normaalina arkipäivänä (h.min/vrk), s.10.

Taulukko 2. Lapsen oikeuksien kehitys, s. 13.

Taulukko 3. Tapahtuma aikataulu, s. 29

Taulukko 4. Esimerkki haastatteluaineiston pelkistämisestä, s. 35

Taulukko 5. Haastatteluaineiston ryhmittely, s. 36

Taulukko 6. Haastatteluaineistosta nousseet alaluokat, yläluokat ja yhdistävä luokka, s. 37

Lähteet

Aaltio, E. 2013. Hyvinvoinnin uusi järjestys. Helsinki: Gaudeamus.

Castrén, A-M. 2011. Perhesuhteet nyt ja tulevaisuudessa. Teoksessa Kontula, O. (toim.) Suomalaisen hyvinvoinnin ja onnellisuuden tulevaisuus. Väestöliitto. Helsinki: VL-Markkinointi Oy, 136-143.

Council of Europe Policy Review on Child and Youth Participation in Finland. 2010. Final report.

Eläköön Lapset. 2000. Kuntaliiton lapsipoliittinen ohjelma "Eläköön Lapset". <http://www.kunnat.net/fi/asiantuntijapalvelut/soster/sosiaalipalvelut/lapset/lapsipolitiikka/Documents/Eläköön%20lapset.pdf> Luettu 3.3.2014.

Eronen, A., Hakkarainen, T., Londén, P., Peltosalmi, J. & Särkelä, R. Järjestöbarometri 2013. Suomen sosiaali- ja terveys ry. Helsinki.

Eskola, A. & Kurki, L. 2001. Vapaaehtoistyö auttamisena ja oppimisena. Helsinki:Gummerus.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto 2006/C 325/13. Euroopan talous- eurooppalaisessa yhteiskunnassa". Euroopan unionin virallinen lehti C325. 49 vuosikerta.31.12.2006. <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2006:325:0046:0052:FI>: PDF Luettu 10.2.2014.

Forss, P. & Vatula-Pimiä, M-L. 2009. Sosiaalinen turva ja hyvinvointi. Helsinki: Edita Publishing Oy.

General Comment No. 7. 2005. Implementing child rights in early childhood. UN Committee on the Rights of the Child.

Harju, A. 2005. Kansalaisyhteiskunta vapaaehtoistoiminnan innoittajana. Teoksessa Nylund, M. & Yeung, A. (toim.) Vapaaehtoistoiminta anti, arvot ja osallisuus. Jyväskylä: Gummerus,75.

Heinonen, H. & Kuikka, M. 2013. Lapsen oikeuksien toteutuminen nyky-yhteiskunnassa. Teoksessa Marjanen, P., Marttila, M. & Varsa M. (toim.) Pienten Piirissä, yhteisöllisyyden merkitys lasten hyvinvoinnille. Juva: PS-Kustannus, 197-226.

Helander, V. 1998. Kolmas sektori. Saarijärvi: Gummerus.

Hetemäki, I. (toim.) 2011. Lapsen oikeuksien sopimuksen käsikirja. UNICEF Suomi. Helsinki: Edita Prima Oy.

Hiila-O`Brian, H. 2011. Perhesuhteet nyt ja tulevaisuudessa. Teoksessa Kontula, O. (toim.) Suomalaisen hyvinvoinnin ja onnellisuuden tulevaisuus. Väestöliitto. Helsinki: VL-Markkinointi Oy, 276.

- Hiltunen-Toura, M. 2006. Etelä-Karjalan hyvinvointistrategia 2010. Lappeenrannan teknillinen yliopisto: Digipaino.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2008. Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.
- Joutsenon Pelastakaa Lapset ry. 2014 Tervetuloa Joutsenon Pelastakaa Lapset ry:n sivuille! <http://joutseno.pelastakaalapset.fi/> Luettu 11.3.2014.
- Kontio, M. 2010. Moniammatillinen yhteistyö. TUKEVA – Lapsiperheiden hyvinvointihanke. Oulu.
- Koskivirta, L. 2012. Monitoimijaiset verkostot yhteistyön perustana. http://www.lapsenaani.fi/VARHAINEN_TUKI/TUKEVASTI_ALKUUN/Helsinki/Tukevasti%20alkuun%20Helsinki%20materiaali.pdf Luettu 24.9.2013.
- Kraav, I. & Lahikainen A-R. 2000. Perheen turva ja turvattomuus. Teoksessa Niemelä, P. & Lahikainen, A-R. (toim.) Inhimillinen turvallisuus. Tampere: Vastapaino, 91-117.
- Krogstrup, H.K. 2004. Asiakaslähtöinen arviointi Bikva-malli. Helsinki: Stakes.
- Lammi-Taskula, J. & Salmi, M. 2009. Työ, perhe ja hyvinvointi. Teoksessa Lammi-Taskula, J., Karvonen, S. & Ahlström, S. (toim.) Lapsiperheiden hyvinvointi 2009. Helsinki: Yliopiston Kirjapaino, 38-48.
- Lammi-Taskula, J. & Salmi, M. 2009. Työnjako ja tyytyväisyys parisuhteeseen pikkulapsiperheissä. Teoksessa Lammi-Taskula, J., Karvonen, S. & Ahlström, S. (toim.) Lapsiperheiden hyvinvointi 2009. Helsinki: Yliopiston Kirjapaino, 50-58.
- Lapsen hyvä elämä 2015: toimintalinjaus. 2005. Lastensuojelun keskusliitto. <http://www.lskl.fi/files/132/kgS2xmQ5.pdf> Luettu 21.5.2014.
- Lapsiasiavaltuutettu. 2013. Lapsen oikeudet. http://www.lapsiasia.fi/lapsen_oikeudet. Luettu 27.10.2013.
- Lapsiasiavaltuutetun vuosikirja. 2013. Lapsen oikeuksien toteutuminen kansalaisyhteydenottojen valossa. Lapsiasiavaltuutetun toimiston julkaisuja 2013:9. Helsinki: Alsidenssi Oy.
- Lapsiasiavaltuutetun vuosikirja. 2011. Aikaa lapselle – arvoa kasvatukselle. Päättäjän käsikirja lasten ja nuorten tärkeistä asioista. Lapsiasiavaltuutetun toimiston julkaisuja 2011:8. Helsinki: Yliopistopaino.
- Markkula – Kivisilta, H. 2014. Köyhyys ja sosiaalinen syrjäytyminen uhkaavat lähes 27 miljoonaa lasta Euroopassa. Pelastakaa Lapset ry. <http://www.pelastakaalapset.fi/ajankohtaista/uutiset/?x22896=1700150> Luettu 21.5.2014.
- Möttönen, S. & Niemelä, J. 2005. Kunta ja kolmas sektori, yhteistyön uudet muodot. Keuruu: Otava.

Nikander, T & Pietiläinen, M. 2011. Lapsiperheiden määrä pienin vuosikymmeniin. Tilastokeskus, Väestötilastot. http://www.stat.fi/tup/vi2010/art_2011-08-16_001.html Luettu 11.3.2014.

Nikander, T. & Pietiläinen, M. 2013. Isojen lapsiperheiden määrä pysynyt vakaana. Tilastokeskus. Väestötilastot. http://tilastokeskus.fi/til/perh/2012/perh_2012_2013-05-24_tie_001_fi.html Luettu 11.3.2014.

Nylund, M. & Yeung, A-B. (toim.) 2005. Vapaaehtoistoiminta :Anti, arvot ja osallisuus. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Pelastakaa Lapset ry. 2013a. Keitä me olemme. <http://www.pelastakaalapset.fi/jarjesto/keita-me-olemme/> Luettu 10.3.2014.

Pelastakaa Lapset ry. 2013b. Toimintastrategia vuosille 2013-2014.

Pelastakaa Lapset ry toimintasuunnitelma. 2014.

Ritmala, M., Ojanen, T., Sivén, T., Vihunen, R. & Vilén, M. 2010. Lapsen aika 12.-13 painos. Helsinki: WSOYpro Oy.

Sinkkonen, J. 2012. Lapsen puolesta. Helsinki: WSOY.

Somerkivi, P. 2011. Työn ja perheen hyvän tulevaisuuden muistelua. Teoksessa Kontula, O. (toim.) Suomalaisen hyvinvoinnin ja onnellisuuden tulevaisuus. Väestöliitto. Helsinki: VL-Markkinointi Oy, 184-192.

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2011. Sosiaali- ja terveysalan järjestöt sosiaali- ja terveysministeriön kumppaneina. Sosiaali- ja terveysministeriön järjestöpoliittiset linjaukset. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2011:5 http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=3320152&name=DLFE-15563.pdf Luettu 09.03.2014.

Suomen Mielenterveysseura 2011. Tiedotteet. Liittokokouksen kannanotto. Perheet tarvitsevat lisää varhaista tukea ja kriisiapua. http://www.soskeskus.fi/tiedotus_ja_julkaisut/tiedotteet/mielenterveysseuran_liittokokouksen_kannanotto_perheet_tarvitsevat_lisaa_varhaista_tukea_ja_kriisiapua._parjaamisen_pakko_ajaa_nuoria_tytoja_ahtaalle.799.news Luettu 28.2.2014.

Terveysten ja hyvinvoinnin laitos 2014a. Lapsiköyhyys on Suomessa kasvussa. http://www.thl.fi/fi_FI/web/fi/tutkimus/hankkeet/stop_koyhyys/nakokulmia/lapsikoyhyys_on_suomessa_kasvussa Luettu 5.3.2014.

Terveysten ja hyvinvoinnin laitos 2014b. Sosiaalinen pääoma. http://www.thl.fi/fi_FI/web/kaventaja-fi/eriarvoisuus/hyvinvointi/sosiaalinen-paaoma Luettu 22.5.2014.

Tilastokeskus. 2014. Käsitteet ja määritelmät, perhe. <http://www.tilastokeskus.fi/meta/kas/perhe.html> Luettu 7.3.2014.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 5. uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

UNICEF Suomi. Mikä on lapsen oikeuksien sopimus? 2013. <http://www.unicef.fi/mika-on-lapsen-oikeuksien-sopimus> Luettu 15.03.2014.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2005. Stakes. Oppaita 56. Helsinki: Gummerus.

Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Vuori, A. 2012. Vähävaraisten lapsiperheiden hyvä vointi ja sen tukeminen. Akateeminen väitöskirja. Tampereen yliopisto, terveystieteiden yksikkö.

Ylikännö, M. 2011. Sopivasti työtä ja vapaa-aikaa? Tutkimuksia ajankäytöstä eri elämäntilanteissa. Sosiaali- ja terveysturvan tutkimuksia 117. Tampere: Juvenes Print – Tampereen yliopistopaino Oy.

LIITE 1

Aikataulu	Kehittämistyö	Toimijat	Menetelmät	Tuotetut materiaalit
Tammikuu 2013	Pelastakaa Lapset ry:n kokous	Koko Jäsenistö	Keskustelu	Teemapäivän koordinoitavistaavien valinta
Helmikuu 2013	PeLa hallituksen kokous	Hallituksen jäsenet Keskusjärjestön virkailija	Keskustelu	
Maaliskuu 2013	PeLa hallituksen kokous	Hallituksen jäsenet	Keskustelu	Esitys opinnäytetyöideasta, lupasioiden käsittely, aikataulut, teemapäivän suunnittelun aloitus
Huhtikuu 2013	Yhteistyön kartoitus	Lappeenrannan naisvoimistelijat Vartti – lehti Joutseno- lehti Joutsenon opisto	Keskustelu Sähköposti	Ohjelmanumero Lehtimainonta
Toukokuu 2013	PeLa hallituksen kokous Yhteistyön kartoitus	Hallituksen jäsenet Palaveri Joutsenon vastaanottokeskuksessa	Keskustelu	Teemapäivän tilannekohtainen kartoitus Ohjelmien suunnittelu ja aikataulut
Kesäkuu 2013	Palaveri hyvinvointineuvolassa Yhteistyön kartoitus	Lappeenrannan hyvinvointineuvolan palveluohjaaja Leijonaemot ry	Keskustelu	Ohjelman suunnittelu ja aikataulut
Elokuu 2013	PeLa hallituksen kokous Yhteistyön kartoitus Opinnäytetyösuunnitelman laatimista	Hallituksen jäsenet Lappeenrannan naisvoimistelijat Graafikko Teemu Leinonen	Keskustelu Sähköposti Kirjallisuuteen perehtyminen	
Syyskuu 2013	PeLa hallituksen kokoukset Yhteistyön kartoitus	Hallituksen jäsenet Tanssija Sirpa Vesterinen	Keskustelu Sähköposti	
Lokakuu 2013	PeLa hallituksen kokous Yhteistyön kartoitus Opinnäytetyösuunnitelman laatimista	Taikuri Fazer Lappeenranta Joutsenon vastaanottokeskus Lappeenrannan naisvoimistelijat	Keskustelu Sähköposti	Opinnäytetyö suunnitelman kirjallisen osuuden tuottamista
Marraskuu 2013	Useat yhteydenotot Opinnäytetyösuunnitelman laatimista PeLa syyskokous PeLa hallituksen kokous	Yhteistyökumppanit Hallituksen jäsenet Ryhmähaastattelun jäsenet Koko jäsenistö	Keskustelu Sähköposti Ryhmähaastattelun toteutus Palautteiden purku	Opinnäytetyösuunnitelman esitys Teemapäivän toteutus
Joulukuu 2013	Tapahtuman läpikäynti, saatujen palautteiden esittäminen		Keskustelu Palautteiden purku	Toiminnan kehittämisen aloitus
Tammikuu 2014 - Toukokuu 2014	Opinnäytetyön kirjallisen osuuden työstäminen			Viittä Vaille Valmis –seminaari Valmis opinnäytetyö

Saatekirje

20.11.2013

Hei!

Olemme Sosionomi (AMK) -opiskelijoita Saimaan ammattikorkeakoulusta. Järjestötyössä toimimme Joutsenon Pelastakaa Lapset ry:ssä.

Opinnäytetyömme tarkoituksena on suunnitella, toteuttaa ja arvioida Superkeskiviikko- tapahtumaa, sekä tuottaa Joutsenon Pelastakaa Lapset ry:lle tietoa alueen lapsiperheiden tarpeista.

Pyydämme Sinua mukaan opinnäytetyötämme koskevaan haastatteluun. Haastattelun kautta meillä on mahdollisuus saada esiin Teidän toiveita, kokemuksia ja mahdollisia tarpeita lapsiperheille suunnatuista tukimuodoista. Asiakasryhmän kuulluksi tuleminen on tärkeää, jotta tulevaisuudessa onnistuisimme kehittämään Joutsenon Pelastakaa Lapset ry:n toimintaa alueen perheiden tarpeita vastaaviksi.

Haastattelu toteutetaan ryhmähaastatteluna 4-6 hengen porukassa Superkeskiviikko-tapahtuman aikana, noin klo 19 erikseen sovitussa tilassa.

Antamanne tiedot ovat luottamuksellisia, joten henkilötietojanne emme tarvitse. Haastattelussa ilmenneet asiat viemme anonymisti eteenpäin Joutsenon Pelastakaa Lapset ry:n järjestön jäsenistölle sekä järjestön hallitukselle. Teillä on oikeus perääntyä haastattelusta missä vaiheessa tahansa sekä kieltää antamienne tietojen käyttö.

Kiitos!

Tarjolla myös kahvia ja sämpylää, tervetuloa!

Paula Juvakka

paula.tilli@student.saimia.fi

Anni Selenius

anni.selenius@student.saimia.fi

Lasten SUPER keski viikko

20.11. - klo - 16-20

Joutsenon Pelastakaa Lapset ry
järjestää **ilmaisen tapahtuman**
Lapsen oikeuksien päivän
kunniaksi Joutsenon
liikuntahallilla.

Mukana touhuissa:

Taikurimestari Jorma Vertanen - Sirpan tanssinurkkaus, Sirpa Vesterinen - jiu jitsun
ammattilainen Thiago Vianan nassikkapainia - Lasten hiusten letitystä,
Joutsenon vastaanottokeskus - Joutseno-lehti - Vartti-lehti - Lappeenrannan naisvoimistelijat
Lappeenrannan musiikkiopisto - Etelä-Karjalan lastenkulttuurikeskus Metku - Lapsiperheiden
neuvontapiste, palveluohjaaja Hanna Horttanainen - Fazer Lappeenranta -
Lappeenrannan kaupunki - Saimaan ammattiopisto Sampo - Saimaan ammattikorkeakoulu

Joutseno

Vartti

Fazer

LAPPEENRANNAN
NAISVOIMISTELIJAT

SAMPO

Saimaan

LAPPEENRANTA

Pelastakaa Lapset - Rädda Barnen
Save the Children